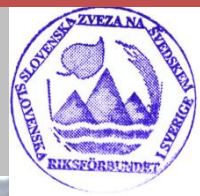

Slovenska zveza na Švedskem

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
l
a
d
e
t

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
l
a
s
i
l
o

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Poletje / Sommar 2009

ISSN 2000-2173

Št./Nr 27 Letnik/Årgång 8

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 27 Letnik / Årgång 8

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in članarina

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovni fotografiji / Uppslagsfoton: Höga kusten, vzhodna Švedska obala ter Bled, Gorenjska, vir: web 09.
Zadnja stran/Sista sida: Občni zbor SZ 2009, Malmö, foto Andrej Pagon, Jubilant Angela Budja, april 2009, foto Bena Budja, Materinski dan, Göteborg 2009, foto Zvone Podvinski, Ženske v slovenskem parlamentu 2009, web; Johanna Kostanjevec, Helsingborg, foto Olga Budja. Izbor/Urval: A. Budja.

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	2	INNEHÅLL
Uvodna beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	9	Föreningar
Orfeum, Landskrona	9	
Simon Gregorčič, Köping	13	
Planika, Malmö	14	
Slovenija, Olofström	16	
Slovenski DOM, Göteborg	20	
Svensk-Slovenska vänskapsförening	24	
Pisma, reportaže, intervjuji	27	Brev, reportage, intervjuer
Literatura/Kultura	39	Litteratur/Kultur
Zanimivosti	47	Aktuellt
Naša cerkev	49	Vår kyrka
Zgodovina Slovencev	53	Slovenernas historia
Vadstena 2009	56	Vadstena
Naslovi	62	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (Gusti)

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: **Zvonko Bencek**

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva/Redaktionsadress: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta 2009

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 augusti 2009

Včasih se nam zgodi, da kar čez noč začnemo iskati nove barve, drugačne vonje, slikovitejše travnike ... Tako je tudi v mojem življenju nastopil čas za nove priložnosti, iskanje drugačnih izzivov, hojo po drugih poteh ...Zadnja leta se veliko mudim v Sloveniji na moji domačiji, v Prlekiji pri mami. Hvala vam, dragi bralci in dopisniki *Slovenskega GLASILA*, za vaše razumevanje z urednico. Uredniško nalogo večkrat opravljam kar preko interneta s Slovenije. V sodelovanju z Zvonkotom Bencek in urednikoma nam izdajanje GLASILA vseeno uspeva, Zvonko poskrbi namreč za posredovanje dopisov in zaključno delo - distribucijo. Hvala vam, ker ste v času mojega delovanja v uredništvu doslej pustili svoj pečat - vsak na svojevrsten način, s svojim barvnim odtenkom. Želim vam prostranih travnikov, sončnih dni in poti brez ovir. Lepo preživite prihajajoče poletje, naj bo polno sonca in smeha, *dobra volja je najbolja, to si piši za uho!* V upanju, da se naše poti spet kmalu srečajo, da bomo lahko tudi v bodoče lepo sodelovali, vas toplo pozdravljam!

Urednica Augustina Budja

<<<<<<<>>>>>>>>>

Leha zemlje brez semena

Tiho je pridrsel tvoj korak, zadrževal si dih ob meni.

»Naj spi« - si šepetal - »uboga moja« -

Z roko šel si nežno po laseh, a lica nisi se dotaknil,

Da me ne bi zbudil.

Jaz pa želela sem: »O, čvrsto me objemi
in dolgo, dolgo bodi tu ob meni«.

Res, vsa sem trudna. Bolna sem in strta od krivic.

A tvoja roka vliva vame nove, sveže sile.

In tvoj pogled hladi pekoče rane,

In tvoj objem še dušo mi objame.

O, hvala ti, moj dragi! Kakšna močna si opora,

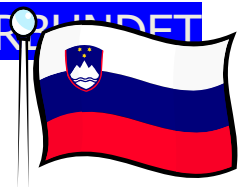
In slast, uteha, zdravje in prijatelj.

Brez tebe bi bila zemlja brez zrnja, svet plevela.

Le kletev često bi iz ust planila

Kadar srce kot danes polno je gorja

Marija Hriberšek, dne 3. 6. 1962 (+1993, Halmstad)

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Čudovito in sončno je bilo v aprilu in maju, vse je ozelenelo. Opažal sem, da so drevesa letos neverjetno lepo, prav pravljično cvetela v razno raznih barvah. Ta prelepa s cvetjem obdana pomlad se mi je globoko vtisnila v srce. Ne vem zakaj je bilo to letos nekaj posebnega, toda sigurno zaradi tega tudi, ker sem starejši, bolj zrel in da življenje morda vidim v drugi luči.

Kajti življenje teče, pravzaprav drvi, toda ko nam zdravje začne pešati in smo z ožjimi člani družine večkrat mesečno pri zdravniku, takrat se usedemo in veliko razmišljamo.

Starejšim ni lahko, posebno če so bolj rahlega zdravja. Takrat si želijo veliko obiskov in bi radi imeli veliko prijateljev, da se na njih spomnijo. Zakaj vam govorim vse to? Prosim vas le, da se spomnite teh ljudi, s katerimi ste nekdanj morda delali, hodili skupaj na veselice ali se srečavali v društvu, srečanjih in prireditvah. Vzdignite telefon in jih pokličite, oziroma obiščite jih in z njimi obujajte stare spomine. Rečem vam, zelo bodo veseli in vas ne bodo nikdar pozabili pa tudi vam bo toplo pri srcu.

Tudi slovenska društva imajo nalogo, da organizirajo prireditve, piknike in balinarska srečanja za naše člane in za vse, ki se radi družijo. Brez teh srečanj bi slovenstvo zamiralo na Švedskem.

Na binkoštno soboto bo v Vadsteni jubilejno srečanje slovenskih romarjev. Slovenska zveza finančno pomaga društvom in SKM iz Göteborga, za potne stroške in organizacijo. Na vas pa pošiljamo prošnjo, da se pridete v čim večjem številu v Vadsteno.

V maju smo začeli z balinarskimi dnevi, v juniju in avgustu pa bomo organizirali več piknikov. Ne pozabite na tradicionalni slovenski piknik in srečanje vseh generacij v Barnakälla 29. avgusta.

Letos je tudi jubilejno leto, saj KD Slovenija iz Olofströma in SKD Planika iz Malmöja praznujeta 35 obletnico ustanovitve. V oktobru bo Slovensko srečanje v Olofströmu, v novembru pa bo jesenska konferenca Zveze in proslava obletnice v Malmöju. Vabimo vas na vse prireditve, kajti kot vidite smo povsod zelo aktivni in se trudimo, da slovenska beseda ne bo še zamrla na severu Evrope. Toda brez vaše pomoči nam to ne bi uspelo.

OBVESTILO O ČLANSTVU

V prejšnji številki GLASILA smo vas vabili, da lahko plačate članarino naravnost na Zvezo. Toda že naslednji mesec je uprava iz Ungdomsstyrelsen obvestila vse Zveze, da od letos tega ne bodo več priznali in je zaprosila, da se vsi tisti, ki so plačevali članarino direktno na Zvezo od letos včlanijo v eno izmed lokalnih slov. društev, če želijo sprejemati glasilo

Zveze. Prav tako so postavili zahtevo, da moramo imeti spisek vseh članov v kartoteki, kjer bodo naslovi in rojstni podatki, kot je določila švedska vlada.

S plačilom članarine enemu društvu (naslovi društev so na predzadnji strani) boste dobivali zastoj *Slovensko glasilo*. Dobrodošli med nas, prijatelji.

Na koncu vam pošiljam pozdrav in vam želim obilo, obilo zdravja.

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2009

- ✚ 30. maja, binkoštna sobota: romanje v Vadsteno. Organizator je Slov. kat. misija.
- ✚ 12-16. junija, nastop pevskega zbora Rdeča zvezda iz Trsta in Krasa v mestu Växjö.
- ✚ 29. avgusta, piknik in srečanje vseh generacij v Barnakälla pri Bromölli, (Skåne).
- ✚ 9 -11. oktobra, Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu.
- ✚ 10. oktobra, 21. Slovensko kult. srečanje in 35. obletnica KD Slovenija v Olofströmu.
- ✚ Med letom bo morda tudi gostovanje kulturnih skupin iz Slovenije in zamejstva.
- ✚ 21. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze in 35. obletnica SKD Planika v Malmöju.

Slovenska zveza na internetu: <http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>
<http://www.slovenci.si>

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze, Malmö, 21. 3. 2009, foto: Andrej Pagon

Tudi letos je bil občni zbor Slovenske zveze v organizaciji društva Planika v Malmö-ju. Sestanek je vodil Ciril Stopar, ki je obenem tudi pripravil dnevni red in odlično povezoval delo odbora. Posebnih sprememb pri volitvah ni, predsednik še naprej ostaja Ciril Stopar,

tajnik Marjana Ratajc in blagajnik Štefka Berg. Novo je morda to, dasmo izvolili namestnika blagajnika in sicer je to Lado Lomšek iz Göteborga. Pri ostalih članih odbora in urednikih Slovenskega GLASILA, revizorjih in drugih ni posebnih sprememb.

Malmö, 21. 3. 2009, foto A. Budja, Andrej Pago in Ciril Stopar: Udeleženi so bili predstavniki društev Slovenija, Olofström, Planika, Malmö, Orfeum, Landskrona, Slovenski dom, Göteborg, France Prešeren, Göteborg, Slovenija, eskilstuna, Slovensko društvo, Stockholm ter predstavnik slovenskega poslaništva v Stockholmu

Po občnem zboru so se prisotni sprostiti ob dobri jedači in tudi zaplesali ob zvokih lokalnih harmonikarjev. Hvala upravnemu odboru za minulo delo in veliko uspehov še naprej! A.B.

Izseljensko društvo Slovenija v svetu

vabi na

16. TABOR SLOVENCEV PO SVETU

v soboto, 4. julija 2009, v Šmarjeških Toplicah

- ob 9.00 **V cerkvi sv. Marjete v Šmarjeti:**
Sv. maša za Slovence po svetu. Daroval jo bo *mariborski pomožni škof dr. Peter Štumpf s slovenskimi izseljenskimi duhovniki.*
- ob 11.00 **V Termah Šmarješke Toplice:**
Nastopi in uvodni pozdrav *ministra akad. dr. Boštjana Žekša, županje mag. Bernardke Krnc in predsednika SVS Boštjana Kocmurja* ter predstavnikov iz izseljenstva.

Okrogla miza

Kako se povezujemo in kako bi se želeli povezovati z našimi rojaki po svetu

- *Sergij Pahor*, predsednik Društva slovenskih izobražencev v Trstu
- *dr. Viktor Leber*, Argentina
- *Stani Revinšek*, Belgija
- *Predstavniki Slovenske katoliške misije v Evropi*

ob 13.30 **Kosilo** v Termah Šmarješke Toplice

- ob 15.00 **Kulturni program** z nastopom:
- *Plesnega ansambla Triglav iz Winnipega in dijakov RAST 38 iz Argentine*
 - *MePZ Plastoform iz Šmarjete*

ob 16.00 **Kopanje in druženje**

Voden ogled po parku s cvetočimi lokvanji in možnost vožnje s turističnim vlakcem po bližnji okolici ter tekmovanje v odbojki in nogometu za mladino

Vabljeni ste vsi Slovenci iz matične domovine, zamejstva, zdomstva in izseljenstva, da z nami preživite pester dan z možnostjo bogate izmenjave izkušenj, sklepanja novih poznanstev in vsestranskih sodelovanj!

Medsebojno druženje bodo popestrili bogat kulturni program, kopanje, ogledi in dobra glasba.

Preskrbljen bo brezplačen avtobusni prevoz iz Ljubljane, skupno kosilo in kopanje.

Tudi možna nastanitev v hotelu v Šmarjeških Toplicah pod ugodnejšimi pogoji.

Rezervacije prejemamo vsak delavnik od 8. do 15. ure na tel.: 00386 -1-512 8920

ali na e-naslov drustvo.svs@guest.arnes.si

ORFEUM Landskrona

Foto: Angela Budja in sin Janez, dne 28. aprila letos je napolnila 93 let. Ob tej priliki so ji čestitali njeni bližnji, nekateri so prišli osebno, drugi pa po telefonu ali po pošti. Naša mama je obenem najstarejša članica našega društva, in lahko rečemo, da delno podpira ogle naše virtualne slovenske zgradbe v Landskroni na Švedskem. Mama, želimo ti zdravja in sreče ter ti kličemo NA ZDRAVJE, BOG TE ŽIVI!!!

Pravkar mineva eno leto, od kar je slovensko društvo v Landskroni slavilo 40-letnico delovanja (1968 – 2008). Od

takrat se ni kaj dosti spremenilo, le da nas čas vse bolj in bolj priganja. Seveda pa so se razmere glede na začetek društva do danes znatno spremenile – Slovencem v Landskroni in okolici se je rodilo sorazmerno veliko otrok, mnogi Slovenci pa so se tudi že poslovili in odšli v večnost. Vse to se seveda pozna tudi pri delu društva – stari ne zmoremo kaj dosti več, mladi pa imajo spet mlade družine in druge aktivnosti, ki jih zaposlujejo. Zaradi razmer, ki so nekoč raztreščile slovensko skupnost v Landskroni na drobce, še vedno povzročajo, da prepad med rojaki v tem kraju na

široko zeva. Že desetletja se navajmo tudi na te razmere, saj človek ne more iz lastne kože, vendar je to razmerje žalostno. Onemogoča tudi, da bi v okviru društva organizirali kaj večjega, tudi preprosta veselica je nemogoča, ker Slovenci zaradi enega ali drugega vzroka ne gredo več med svoje rojake. Drugi vzrok pa je v tem, da so številni rojaki bolani, ostareli, osamljeni in skoraj pozabljeni in tudi odvadili so se družabnosti. Takšno je torej razmerje, ki prevladuje v Landskroni in okolici. **Politika ima svoja pravila. Med nje sodi tudi »deli in vladaj«. Sprte ljudi je zlahka (ob)vladati.** Spreti jih je mogoče tako, da enim daš privilegije: država daje eni vrsti ljudi več ugodnosti kot drugi. A tovrstne mahinacije povzročajo krivice, razdore in trpljenje, skratka – ljudem grenijo življenje. Mednarodne raziskave kažejo, da smo Slovenci med sabo močno sprti v primerjavi z ostalimi družbami v Evropi. Imamo nekatere teme, ki ne služijo drugemu kot podpihovanju razdora v družbi. Ena takšnih tem zadeva odnos do preteklih povojnih krivic.

Glede Zakona o popravi povojnih krivic naj povem, da je v zvezi s tem dobil zadoščenje tudi pokojni Avgust Budja, sicer šele 22 let po svoji smrti (+1987), pa vendar. Letos marca je s strani RS očetu uradno priznan status bivšega političnega zapornika. Tega priznanja sicer sam ni doživel, zadoščenje pa so doživeli ostali člani družine! Oče Avgust Budja je bil soorganizator slovenskega društva v Landskroni (Triglav 1968), letos bi napolnil 104 leta, posnetek je iz njegove vojaške dobe, leta 1924.

Pred nami je poletje, dopusti, počitnice. Mnogi od vas boste potovali v južne kraje, tudi v Slovenijo. Slovenija je lepa, prijazna in predvsem – naša prva domovina! Kjerkoli že boste preživeli poletne dni – imejte se lepo! Fotografirajte in pošljite slike v uredništvo!

LipWize var superduktiga och särskilt Tanja; Spice duo med Orvar och Pinge samt åhörare, Landskrona, 16 maj 09

Fotografera, samla och skicka fotona till redaktionen, adressen hittar ni på 2:a sida av omslaget.

Ha en skööön sommar!

Oväntade besök, födelsedagar, utflykter och andra högtider, det blir många sådana ibland...

April
2009

Mitt
i
naturen

<Martin
Žokalj
praznuje
40-let

Takole>
pa smo
11.
aprila v
Hel-
sing-
borgu
prazno-
vali
Ilkotov

rojstni dan:

Grattis! Čestitamo!

Eden najmlajših pravnukov Angele in Avgusta Budja – Patrick

A.B.

Vsem skupaj lepe pozdrave iz društva Simon Gregorčič iz Köpinga. Zopet je čas da se malenkost napiše za naše glasilo, ki ga tako radi čitamo in vanj pogledamo. Lepo in interesantno je vedno, da zvemo tudi kakšne novice drugih društev. Čas beži, tako še malo in podamo se na dopuste. Naj izkoristim priliko in zaželim vsem lepe, mirne počitniške dni, vsem ki pa se podajamo na pot - pa srečno, varno vožnjo!

V društvu Simon Gregorčič v Köpingu smo bili minulo leto delovni, izpeljali smo vse, kar smo si zamislili. Lepo smo počastili naše drage žene za dan žena, z veseljem in

zadovoljstvom smo se razšli v poznih večernih urah, z upanjem da se še v prihodnje dobivamo in se poveselimo in vstrajamo, da ohranjamo takšne kulturne običaje in navade.

Naslednja prireditev je bila 30. Aprila, namreč pri kurjenju kresa v naravi. Tudi Takrat smo bili zbrani v lepem številu, od najmlajših in do najstarejših. Pogrešali smo sicer več članov društva Simon Gregorčič, pa ne moreš pomagati, v upanju, da nas bo naslednje leto več, smo se veselili vse do poznih ur.

No, pred dopustom pa bo še vsekakor naše tradicionalno romanje v Vadsteno, ki je letos spet malo pozneje, za tem pa še praznovane našega poletnega časa, se pravi praznik *midsommar*. Že sedaj vas vabimo, pridite, vzemite si čas, da se malo pogovorimo in poveselimo ob pečenju raznih dobrot na žaru.

Obvestilo!

Meseca junija je planirano, da se srečamo člani in tudi nečlani v čim večjem številu nekje na prostem, Zaželjeno je, da si malo izmenjamo misli in besede, ki so zelo pomembne za nas vse. Pomagajmo si in povabimo in izvabimo drug drugega. Točen dan in čas pa bomo še obvestili. Društvo Simon Gregorčič vas časti s kavo, sokom in pečeno klobaso.

Dobrodošli! Upravni odbor

Dragi člani društva sprejmite najlepše čestitke vsi, ki ste praznovali svoje osebne praznike, želim vam predvsem zdravja, veselja, sreče ter zadovoljstva!

Posebne čestitke pa veljajo slavljenci Antoniji za njen osebni praznik!

Draga Antonija, ob okroglem jubileju vam želimo veliko trdnega zdravja, upanja, veselja in sreče, ter dosti lepega in mirno življenje med svojimi najdražjimi. Pred tabo so leta, bogatejša kot si lahko predstavljáš, z radostjo jih sprejmi, in uživaj v vsakem letnem času, in izkoristi vsak trenutek, ki nastopi, ne sprašuj se, zakaj? saj vendar življenje je lepo sedaj. Kozarček vinca nalič, trči na zdravje s svojimi najdražjimi, ter ga do dna izpij, sliši pa naj se pesem: kolikor kapljic, toliko let, bog vam daj na svet živeti, živijo ož živijo še vrsto let! To so želje vseh prijateljev v društvu Vse najboljše želimo člani društva » Simon Gregorčič«

Predsednik in podpredsednika SZ, Malmö, 21. 3. 2009

V Planiki nič novega...

Poletje je čas, ko v Planiki, tako kot v veliki večini slovenskih društev na Švedskem vlada zatišje, nekakšno mrtvilo. V pretekli številki ste lahko prebrali, da bo 06. junija le še veliki tradicionalni piknik, nato pa bo prireditvena suša trajala vse do 27. avgusta. Vsi naši gostje so ponovno dobrodošli v petek 28. avgusta, še predtem pa bodo seveda prejeli obvestila, kaj se bo v Planiki dogajalo jeseni in pozimi.

Ste se odločili za dopust v Sloveniji? Preberite!

Vsem je gotovo znano, da se v Sloveniji pospešeno nadaljuje gradnja avtocest – letos, torej 2009, so zanje namenili kar 900 milijonov evrov. Že nekaj let so morali vsi uporabniki le teh plačevati pristojbino na cestninskih postajah, kar je povzročalo zastoje in hudo kri, od lanskega julija pa so v rabi tzv. vinjete, ali nalepke. Trenutno lahko izbirate med polletno in celoletno vinjeto. Cena polletne je 35, letna pa stane 55 evrov.

S prvim julijem 2009, bo prišlo do sprememb. Na prodaj bodo le letne in tedenske vinjete, katere bodo dokaj dražje od današnjih. Cena letne bo 95, tedenske pa 15 evrov. Vlada sicer razmišlja o uvedbi mesečnih vinjet, katerih cena bi se gibala med 30 in 35 evri, kar pa še ni določeno. Kako se izogniti neljubim podražitvam, če pripotujete v Slovenijo šele v mesecu juliju, ali kasneje? Dokaj enostavno.

Kot rečeno, bodo polletne vinjete za 35 in letne po 55 evrov v prodaji do 30. junija. Ker so vse nalepke opremljene z meseci in dnevi, lahko začetek veljavnost le teh poljubno izbirate. Kakšnega sorodnika ali znanca iz Slovenije prosite, da vam pred 01. julijem kupi in pošlje veljavno vinjeto, pa je stvar urejena.

Naj vas opozorim, da ne poskušate uporabljati avtocest brez veljavne nalepke - kontrole so pogoste, kazni pa izjemno visoke.

Koliko vas bo stala pot v obe smeri?

Alternativ je nič koliko, cene trajektov pa tako izenačene, da ni večjih razlik. Za pot v Nemčijo in nazaj boste odšteli od 2300 do 2800 kron, odvisno katerega dne v tednu potujete. V Nemčiji še za osebna vozila niso uvedene pristojbine, v Avstriji pa vas bo stala 10-dnevna nalepka za eno smer 7,70, predori pa še dodatnih 16 evrov. Ker boste potovali nazaj na Švedsko morate oba zneska podvojiti, kar zneske cca 47 evrov. Sedaj prištejemo še slovensko nalepko za 35 evrov in dobimo številko 82, torej cca 900 švedskih kron. Toliko vas bodo veljale samo cestnine, preostane še trajekt recimo, 2500. kar je skupaj 3400 kron. Cene goriva so približno takšne: Nemčija 1.35, Avstrija 1.15, Slovenija 1.02€. Če boste v obe smeri prevozili 2800 km in pri tem porabili 280 litrov goriva po povprečno 1.20 evra, je formula: $280 \times 1.20 = 336$ evrov ali preračunano, (evro je cca 11 kron): $336 \times 11 = 3696$, kron. Sedaj prištejemo še trajekt in cestnine ter dobimo okroglih 7000 kron. Za primerjavo: povratna letalska vozovnica stane cca 3300 kron...

Izogibajte se menjavi denarja in rabi bančnih in kreditnih kart v tujini, tečajji so namreč pogosto zelo neugodni. Po možnosti si izračunajte vse izdatke in pretopite krone v evre že na Švedskem. Najugodnejši ponudnik je po navadi Forex, vendar si vzemite čas in primerjajte z drugimi posebno, če nameravate menjati večje zneske.

Srečno pot in prijeten dopust vam želimo!

JoF

Branje za dobro voljo in kratek čas

Aleluja je ime že zdavnaj
pozabljene, preproste postne

jedi, katero poleg zabele sestavljata prosena ali ajdova kaša in repni olupki. Recept
Potrebuježeve mame je zapisan v Polhograjskem narečju, glasi pa se takole;

Aleluja – Polhov Gradec: Ripa se vper. Pva se pa lep vlup, da sa čim belj dolgi vlupki. Pva se pa vbejs čez špaga al pa čez lata, da se pošije. Lahk se jih sprav z delj cajta v rešjet al pa v kešna posuoda. Vlupke djenemo v kaše, de se skuha, kar s kaše vred se skuha. Kjerkrat sma jih skuhal posjebaj pa sma jih pvol dal v kaše. Ke j pa kuhanu, se zbil z vcvirkam, lhk pa tud z m aslam, kar ma kadu rad al pa kar sma mil.

Približni prevod; Repa se opere in lepo olup, da so čimdaljši olupki. Obesimo jih na vrvico ali letev, da se odcedijo. Lahko jih tudi položimo za daljši čas v rešeto, ali kakšno drugo posodo. Nato kuhamo olupke skupaj s kašo, lahko tudi vsako zase, in zabelimo z ocvirki ali maslom, kar nam je bolj všeč, ali kar imamo pri roki.

Oh, ta Amerika

V nekem ameriškem velemestu je bila nekoč odprta ustanova, nekakšna trgovina,, kjer so ženske lahko našle moške kakršne so želele. Pri vhodu so bila navodila: Trgovina ima šest nadstropij, obiskati pa jo smete le enkrat. Moža lahko izberete v nadstropju kjer se nahajate, ali pa se povzpnete više. Vračanje ni dovoljeno!

Ženska vstopi. Na vratih prvega nadstropja piše: **Naši moški imajo delo.** Brez pomislekov gre više, kjer vidi napis: **Naši moški imajo delo in ljubijo otroke.** Na tretjem nadstropju piše: **Naši moški imajo delo, ljubijo otroke in so privlačni.** Ni slabo, pomisli in gre više. V četrtem nadstropju piše: **Moški na tem nadstropju imajo delo, ljubijo otroke, so privlačni in pomagajo pri hišnih opravilih.** To je fantastično pomisli sama pri sebi, vendar gre naprej. Na petem nadstropju vidi napis: **Moški na tem nadstropju imajo delo, ljubijo otroke, so privlačni, pomagajo doma in so zelo romantični.** Ženska je v težki dilemi – to so vendar moški njenih sanj, naj vstopi ali ne. Radovednost je močnejša od nje in že je na šestem nadstropju, kjer sreča napis: **Vi ste obiskovalka številka 21. 547. 212. Na tem nadstropju ni moških. Služi le za dokaz, da je nemogoče ustreči človeškim željam.**

V istem mestu je odprta tudi trgovina, kje moški lahko najdejo soprogo. Šest nadstropij... **Na prvem so ženske, ki ljubijo seks. Na drugem so ženske, ki ljubijo seks, niso sitne in ne gnjavijo svojih mož.** Doslej se na tretje ali višje nadstropje ni povzpnel še noben moški.

Jof

DAN ŽENA

To tradicionalno praznovanje imamo v našem društvu že okoli trideset let. Saj le na tale način lahko pokažemo našim

ženam, da izredno spoštujemo njihovo delo v slovenskem društvu. Večji del najbolj aktivnih članov so prav naše žene. Zelo aktivni moški se lahko preštejemo na prste ene roke, kar pove vse, kdo podpira tri

stebre olofströmskega društva. No na prireditvah pa se to število izenači, to pa prispeva za dobro razpoloženje na veselicah in srečanjih.

Foto: Ciril podeljuje rože
Ogled nvega inventarja
Pred občnim zborom
Tudi zavrteli smo se Greta in Janez
Praznovanje

Ker pa je najmanj polovica prisotnih na družabnem srečanju iz oddaljenih krajev in drugih občin, zato je pravzaprav normalno da na ta dan pripravimo občni zbor in tudi predstavimo delo društva v novem obdobju, ki bo pred nami. Tudi ekonomija društva je važna za uspešno dejavnost in delo treh sekcij, toda odkar nas Republika Slovenija podpira z odobritvijo dobro pripravljenih projektov, nimamo tudi z ekon

omijo večjih problemov. Držati se pač moramo zadanih ekonomskih meril in pripravljenih načrtov pa se vse dobro izteče. Če pa denarno kje zaškripa pa pravočasno zategnemo pas in se takoj prilagodimo na novo stanje. No na kraju pa sem prišel do tistega, kar sem hotel povedati, da je za dobro delovanje društva potreben dober, vedno na kompromise pripravljen upravni odbor, toda tak šen upravni odbor na katerega se lahko zanesesh v dobrih in slabih

Sestrici Zvonka in Greta praznujeta

časih.

Prav zato v marcu delimo kot zahvalo, rože ne samo upravnemu odboru ampak vsem, ki so pomagali pri društvenem delu.

Še posebej pa obdarimo vse prisotne žene, brez katerih bi naš vlak vozil težko breme navzgor, z njihovo pomočjo pa sopihamo veselo 35- obletnici društva naproti.

BALINARSKO SREČANJE

Foto: A bomokaj zapeli?

Baliranje je zelo priljubljeno

Če človek govori o presenečenjih, potem lahko opišemo tole, ki se je dogodilo v Olofströmu 16. maja, kajti takrat smo pripravljali balinarsko srečanje, saj imamo balinarsko sekcijo in za baliranje zmeraj pripravljene člane, ki jih ta šport izredno veseli.

Pa glej ga zlomka, razen upravnega

odbora sta se na to športno in družabno prireditev prijavila le dva člana. Z ženo, ki je

odgovorna za kuhinjo sva razpredala kako je to mogoče. Ali so se člani naveličali, ali so zboleli, ali so večinoma odpotovali v Slovenijo, ali.....

Foto: Članici likovne sekcije sta pripravili večerjo
Libero je igral na svojo rdečo harmoniko
Pazljivo poslušanje Po balinanju nas je zabaval Viktor

No pa sem rekel, mi kupimo hrano kot po navadi, če bo hrane preveč jo bomo pa spravili in bo prišla prav pri delu sekcij v naslednjih nedeljah v maju in juniju.

Toda, poglej! Presenečenje! Ob dveh popoldne sva začela z Rafkotom pripravljati in z valjarjem ravnati dve balinarski igrališči. To je pravzaprav naporno delo in zato nisva gledala okoli ampak sva se

vpregla in vlekla sem in tja. Ko se ob poltreh uzreva proti mizam, kjer lahko gledalci sedijo, zagledava okoli 25 članov, ki so z veseljem opazovali naše delo in čakali, kdaj bodo začeli s turnirjem. Takrat mi je srce od veselja zaigralo, saj ne bo vse delo zastoj, zdaj vidimo da ljudje radi hodijo v društvo, samo če

so zdravi in če niso preveč oddaljeni. Več kot polovica članov ima od 100-500 km do društvenih prostorov, zato moramo razumeti, da se ti ne morejo udeleževati vseh društvenih prireditev, radi pa prebirajo Društveno glasilo.

No, da se vrnemo na balinarsko srečanje. Zbrali smo štiri ekipe, ki so tekmovala tja do pod večer, med tekmami pa smo pili kavo in jedli pecivo. Lahko pa omenimo, da smo imeli veliko gledalcev, saj so nas opazovali tudi Dalmatinci in drugi Hrvati, ki večkrat igrajo na tem igrišču in glasno komentirali, da Slovenci zelo dobro igrajo.

Utrujeni smo odšli tistih 50 metrov daleč do društvenih prostorov, kjer sta nas Silvana in

Dušanka postregle s toplo in dobro večerjo. Za dobro vzdušje pa sta poskrbela Viktor in Libero s svojima harmonikama. Posebno smo veseli Viktorja, ki se že drugo leto zaporedoma udeležuje balinarskega srečanja, kajti zmeraj se

veselimo v njegovi družbi, ker nas dobro zabav, tokrat pa se je potrudil tudi naš društveni klovn Janez Rampre, katerega pa izredno cenimo tudi kot ekonoma in zabavitelja.

Hvala vsem, ki ste prišli, kajti slovenska družabna srečanja so zmeraj polna veselja in prijateljstva.

NOVO OPREMLJENI DRUŠTVENI PROSTORI

Prvič v zgodovini društva, po 34 letih smo na novo opremili društvene prostore. Kupili smo nove mize in stole, tako da bo bolj prijetno na družabnih prireditvah. Pa tudi za uspešno delovanje sekcij in krožkov je bilo potrebna zamenjava izrabljenega pohištva. Omare in ostalo pohištvo pa smo kupovali med leti in nam bo še naprej dobro služilo.

V bodočnosti imamo načrte še opremiti posebno sobo, kjer bomo imeli tudi društveni arhiv. To načrtujemo za naslednje desetletje.

ČESTITKE »DRUŠTVENI MAMI« OB NJENEM VELIKEM PRAZNIKU

Na Binkoštno soboto bo praznovala 80 let "društvena mama" Ivanka Hrabar iz Kallinge. Čeprav ji je zadnjih pol leta zdravje izredno nagajalo, povrhu pa je še padla po stopnicah, je zmeraj vesela. Izredno je jezi, ker ima velike probleme s sivo mreno in ne more gledati prav slovenske televizije in brati časopisa, toda upamo da bo

po bližajoči se operaciji vse dobro in se bo življenje vrnilo na stari tir. Pri vseh teh problemih pa se je vseeno izredno potrudila in iz stare navade spekla jabolčni zavitek za balinarsko srečanje. Videlo se je, da je bil ob vseh obstoječih problemih pripravljen iz srca in z veliko ljubeznijo, kajti ni ga skoraj nič ostalo na prireditvi.

Mi pa ji iz srca želimo: *Veliko zdravja, sreče in veselja; pa še na mnoga leta!*

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

Jubilejno leto 2009

- 30. maj, romanje v Vadsteno.
- Od 12 -21 junija, udeležba na likovni koloniji v Mostu na Soči v Sloveniji, pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice.
- 27. junija: 60 obletnica bratskega društva KUD Oton Župančič v Sori.
- 29. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni slovenski piknik.
- 10. oktober, 35. obletnica KD Slovenija. Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu in 21. Slovensko srečanje. Pohod po mestnih ulicah v narodnih nošah in nastop na mestnem trgu ter v dvorani Folkets hus. Iz Slovenije dobimo obiski 40 - 50 nastopajočih iz KUD Oton Župančič iz Sore in predstavniki občine Medvode. Pride tudi dobro znani ansambel SICER.
- 12. decembra ali 19. decembra, praznovanje Sv. Miklavža.
- Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.
- Likovna sekcija:
- Od januarja – junija 09, krožek likovne sekcije 2- 3 nedelje v mesecu.
- Slovenska šola: po dogovoru s starši od 14.30-16.30 ure.
- Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).

Ciril M. Stopar

KD Slovenija, Olofström

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Udeleženci občnega zbora SZ, Malmö 2009

Kdo se ne veseli pustiti za seboj hladne, meglene, skoraj brez snega zime, ki nas je kar dolgo držala v pesti in pričakovanju pomladi. Tukaj v Göteborgu že od velikega petka prevladuje lepo, sončno in suho vreme, le noči nekoliko hladne. Sončni žarki so nas zbudili iz zimskega dremanja, narava je ozelenela z vsemi odtenki zelenih barv. Sedim na vikendu zunaj na balkonu in zrem v gozd, ki je tako lep. Cvetlice, ki sem jih presadila v lončke in vso pomladno cvetje, ki cveti iz čebulic, danih v zemljo že v jeseni, so čudovite! To je res ponovno rojstvo, saj kar zaživimo ob toplih žarkih. Brez dežja nastanejo tudi druge neprijetnosti. Sinoči na 1. maj so

gasilci in helikopterji gasili požar čisto v bližini naše kolonije. Siv dim se je valil v nebo in močan vonj po ožganem lesu. Čeprav so opozarjali, da naj bomo previdni pri delanju ognja za pečenje na žaru, se lahko zgodi, kar se ne sme. Sredi noči so se gasilci odpeljali, ostalo bo le črno ožgano drevje in zemlja. Upam, da ogenj ni bil podtaknjen, ker posledice so lahko zelo velike. Večkrat se tudi dogaja, da so stekla na avtobusni postalji zjutraj vsa polomljena (eno tako steklo

stane 1600:--), vlomi v avtomobile itd. Našo generacijo so starši učili, da moramo paziti na svoje in še več na tuje reči. Danes si junak, če lahko uničiš nekaj in se kasneje še hvališ. Res, kam to vse pelje, zavarovalnice plačajo in z dvigom zavarovanja plačamo nazadnje mi sami. Ta denar bi lahko porabili za kaj drugega, bolj pametnega.

19. marca smo imeli slovensko mašo in praznovanje staršev v Astridsalen. 3 x Marije smo prebrale različne odlomke iz knjige Danice Elbl »Moje življenje-mojega dela sad«, ki so bili namenjeni za prav ta praznik. Kava in pecivo. Pobirali smo prostovoljne prispevke za Caritas v Sloveniji. Nabrali smo 1200:-- in moram napisati, da ni bilo potrebno veliko besed za to, slovenski rojaki so radi darovali. Hvala vsem, ker imate srce in sočutje do soljudi.

Gotovo spremljate dogajanja v Sloveniji, koliko tovarn in podjetij je šlo v stečaj in veliko ljudi ostalo na cesti brez plač. Nekateri še letos niso dobili denarja in nevedo kako bodo plačali položnice. Rdeči Križ in Caritas pomagata ljudem v stiski. Pred očmi mi je možakar, ki je z solzami v očeh povedal, da je 28 let delal v Pomurki in dal vse, sedaj se preživlja skupaj z materino

penzijo. Le kako Slovenska vlada pusti, da direktorji in privatniki poberejo denar iz tovarn in delavce pustijo na cesti. Do sedaj še od teh ni bil kaznovan ali bi moral denar vrniti. Kaj delajo nadzorni sveti, da se to lahko dogaja.

Elan na katerega smo Slovenci v tujini bili tako ponosni, prav tako že skoraj s stečajju.

Sprašujem se, če bo Slovenska vlada dovolila, da se bo slovensko gospodarstvo razprodalo na koščke tujim delodajalcem?

Danes sem malo pikra, ne morem si zamisliti, da vsak danes misli le nase in svoj žep.

18. marca smo se v kapelici na Redbergsplatsen poslovili od slovenske učiteljice Nuše Petrik, ki je po dolgi bolezni umrla v starosti 66 let. Hčerki, sinu, vnučkam in sorodnikom izrekamo sožalje.

Vesele babice smo se zbrale pri meni na vikendu, kjer smo poklepetale, odšle na velik sprehod, kjer smo lahko pokramljale in naredile načrte za obisk Božičnega bazarja nekje v Nemčiji. Zvedela sem, da se govori, da se takšni izleti financirajo iz društvene kase. Moram se zares obvladati, da ne bi kaj rekla narobe!

Takšne govorice širi nekdo, ki je zaviden, da se nekdo ima lepo. Kadar je treba kuhati, pripraviti dvorano za veselico, ali pogostiti goste, ki pridejo na obisk, smo vedno babice, ki smo v kuhinji, takrat takšnih obrekovalcev ni nikjer. Vse izdatke, ki jih imamo z izleti ali srečanji plačamo same. Ne bomo odnehale vaše obrekovanje nas samo podžiga.

Naši jubilaranti: Junij Marija Lajšič 65 let; Julij Pelle Melander 65 let

Naj se Vam izpolni zdaj tisoč želja, ki tiho jih skrivate sredi srca.

Naj spremlja Vas zdravje, ljubezen vse dni, to naše srce Vam želi, čestitamo!

Še dober mesec šolskih obveznosti, dopusti se bodo začeli. Kjer koli boste preživeli proste dni, Vam želimo, da bodo mirni, srečni in veseli. Prijetno in srečno vožnjo. Za konec pa še naslednje:

Ljubiti pomeni dati drugemu razumeti, da je lep in dragocen.

Za Upravni Odbor Slovenski Dom

Marija Kolar
Fotografije: Zvone Podvinski

Här kommer det första nyhetsbrevet för det här året. Det är verkligen tidig vår i år, solen värmer redan trots att det bara är april månad.

Årsmötet hölls lördagen **den 28 mars** på Östra Real. Närvarande var 19 medlemmar. Efter kaffe och smörgåsar samt information om kontakter mellan Sverige och Slovenien gick vi över till den formella delen. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året. Till ny styrelse valdes ordinarie ledamöterna Stanislava Gillgren, Lojze Hribar, Helena Jarl Kerzar, Michael Omota och Ankica Soneborg. Suppleanter är Åsa Ukmar, Melita Wiersma och Heléne Omota. Revisorer är Daniela Sjöström och Ulla Luin samt suppleant Siv Omota. Valberedningen består av Adi Golcman, Rado Omota och suppleant är Joze Strazar. Undertecknad valdes till ordförande **Vi hälsar Melita och Heléne hjärtligt välkomna till vår gemenskap.** **Medlemsavgiften** för år 2009 är 175 kr, och förblir likaså för år 2010 175 kr per medlem.

Vi planerar för följande aktiviteter: Tisdagen den 12.maj kl. 17.30 visar vi den slovenska succéfilmen "Petelinji zajtrk"- "Tuppfrukost". Långfilmen som är textad på engelska visas i samlingsrummet på plan 3 i Internationella biblioteket på Odengatan 59 i Stockholm. Kom och se filmen som i Slovenien är verkligen uppskattad. En gratis föreställning.

Tisdagen den 2 juni kl 17.30 ses vi i samma lokal som ovan och får en **presentation av slovensk litteratur** som finns för utlåning i Stadsbiblioteket. Internationella bibliotekets ansvariga skall informera oss om deras verksamhet och utlåning. Adi Golcman skall berätta om historiska kontakter mellan svenska och slovenska författare. Danni Strazar skall informera oss om det som nu sker inom litteraturen angående översättningen från svenska till slovenska språket, respektive slovenska till svenska språket. Vi skall även visa bilder från Slovenien och hoppas även bjuda på slovenskt vin mm.

Onsdagen den 3.juni 18.00 skall **Dr.Helena Jarl Kerzar** hålla ett längre föredrag med tema **Mäns och kvinnors språkbruk. Finns det skillnader?** Ett antal undersökningar gjorda av forskare kommer att presenteras. Detta sker i aulan på Odengatan 61 ingång från gården. En dag i september skall vi visa filmen "Petelinji zajtrk" igen och då för en bredare publik

Den 26 september blir det en konsert i "Rotundan" i Stadsbibliotekets huvudbyggnad, Sveavägen 73. Jerica Bukovec-Gregorc dirigerar och KFUM kören sjunger på både svenska och slovenska språket. Innan dess kommer Jerica tillsammans med kören ha turnerat i Slovenien. Under hösten kommer den **förre detta svenske ambassadören i Ljubljana John Hagard** att hålla ett föredrag. Han kommer att berätta om sina **5 år i Slovenien.**

Utbyte av gymnasieelever från Sundsvall till Handelsgymnasiet i Ljubljana fortskrider som planerat och sker i maj månad i år.

Handlingar rörande vår förening för åren **mellan 1991 och 2001 är nu överlämnade till Riksarkivet i Stockholm, Avdelning för enskilda arkiv.** Där är de nu tillgängliga för alla forskare och andra intresserade. Och slutligen: Om alla nyheter kan ni läsa även på vår hemsida www.svenskslovenska.se Nu är det dags för dem som inte hunnit betala medlemsavgiften för år 2009. Postgironumret är **629 38 83-2** och summan är även i år **175 Kr** per medlem. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalningskortet. Vi tar gärna emot frivilliga bidrag. Tack på förhand.

Ha det så bra.

Stanislava Gillgren, ordförande

Film "Petelinji zajtrk" lepo sprejet

V Mestni knjižnici v Stockholmu je v torek 12.maja Društvo Švedsko-Slovenskega prijateljstva predstavilo ožjemu krogu članov in povabljenih gostov slovenski film "Petelinji zajtrk". Film je dobil slovenske in mednarodne nagrade. Tematika filma s socialno, ljubezensko in humaristično vsebino se dogaja v manjši slovenski vasi v Prekmurju. Film je opremljen s podnapisom v angleščini, zato se priporoča tudi javnosti, ki ne obvlada slovenščine. Širši javnosti bo film predstavljen v jeseni letos prav tako v Mestni knjižnici. Več o tem vidite spletno stran Društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva "www.svenskslovenska.se".

Lojze Hribar

Stockholm
Trosa, 20 mars 2009

ZADNJE SLOVO OD Mihaele Hojnik

Foto: Peter Wider;

Hvala, Mihaela, da si bila z nami, ohranili te bomo v svetlem spominu – sorodniki, prijatelji in znanci

Intervju

Milan Starc

Tokrat smo se z nekaj vprašanji obrnili na rojaka povratnika s Švedske, ki nam je prijazno posredoval svoje odgovore. Tudi njegova zgodba je zanimiva, še posebej za naše bralce.

Vaše ime in kje ste se rodili (in kdaj): Ime mi je Milan Starc, rodil sem se v kraju Smokvica ob robu Krasa na južnem Primorskem, 4. julij 1946

Dolga leta ste živeli na Švedskem. Kdaj ste prišli tja in kdaj ste Švedsko zapustili?

Prišel sem leta 1965 in uradno odšel 1995 pred tem sem po osamosvojitvi Slovenije potoval med Švedsko in Slovenijo kot strokovnjak konzultant European Industrial Engineer (diplomiral v Malmö) pripeljal tudi druge švedske strokovnjake z mojim podjetjem v Švedski, ustanovljenim v ta namen SIC Sweden International Consulting. Tako sem pomagal reševati slovensko industrijo in gospodarstvo, ki je po razpadu Jugoslavije ostalo v razsulu.

Kaj vas je gnalo na Švedsko in kaj pozneje v Slovenijo, kakšni so bili glavni vzroki? V Švedsko me je kot 19-letnika gnalo hrepenenje po prostosti, vstran od komunizma ter želja po boljšem zaslužku in zasebnstvu. Vračanju v Slovenijo pa je največ botrovala želja po pridružitvi in podpori Sloveniji, moji domovini, s pomočjo mojega znanja, izkušenj in povezav pomagati pri razvoju Slovenije na gospodarskem in socialnem področju. ...in razvoj demokracije, kjer sem še vedno aktiven; rekel sem samemu sebi kot velikemu domoljubu, postani aktiven in res postal že na Švedskem aktiven v gibanju proti agresiji na Slovenijo in se potegoval za mednarodno priznanje samostojne Slovenije, do katerega je res prišlo 16. januarja 1992; pri tem sem bil tudi sam močno udeležen. Imeli smo sicer lastno državo, kateri pa je bila potrebna naša in tudi moja podpora, da bi lahko zaživela v polni moči, to sem si rekel in bil pripravljen tudi na žrtve. Tej mladi državi je potrebna pomoč z vsebino: gospodarstvo in demokracija. In odločil sem se, da se pridružim, vrnem in vložim vse moje sile, znanje in izkušnje – know-how - in s tem pomagam bogatiti Slovenijo. To sem tudi počel, s tehnologijo, z znanjem pridobljenim na zahodu, z navezavo gospodarskih stikov, ki danes daje kruh na tisoče ljudem v Sloveniji, pomagal graditi Slovenijo. Spominjam se, bili so težki časi. Od leta 1992 smo v skupinah mojih sodelavcev, strokovnjakov konzultantov s Švedske, ki sem jih v Slovenijo pripeljal jaz, reševali koncerna Alples, Lesna Slovenj Gradec idr, ko so ostali delavci na cesti brez plače ipd. Prva leta po osamosvojitvi je bila Slovenija zelo obubožana, opomogla si je šele nekje po petih letih. Čutil sem svojo dolžnost, da se vrnem domov in pomagam pri gradnji naše mlade države Slovenije. Ponosen sem na to!

Kako, da ste se odločili za Švedsko? V begunskem taborišču, kjer sem bil od leta 1964 v Capua v Južni Italiji, sem izvedel, da nudi Švedska zaposlitev in tudi izobrazbo. To sem kot 19-letni mladenič pridno izkoristil. Na Švedskem sem si pridobil bogate izkušnje in znanje, danes imam tako rekoč 7 poklicev in 2 podjetja, kar mi je Švedska omogočila in sem ji zelo hvaležen (Jugoslavija mi kot fantu iz kmečke družine in kmečkega sloja ni dajala perspektive, obratno).

Dejavni ste na mnogih področjih – predvsem ste se v zadnjih desetletjih posvetili podjetništvu v Sloveniji. Kako vam to uspeva? Aktiven sem v Sp. Savinjski Dolini, postal sem tudi predsednik društva ZA RAZVOJ DOMAČEGA KRAJA (Villaägare förening – prvo in doslej edino društvo te vrste v Sloveniji). Udeležen sem tudi v boju proti poplavam reke Savinje, kjer smo z državo dosegli dobre rezultate in s tem izboljšali varnost ljudi in jih zavarovali pred naravnimi nesrečami. Dosegli smo, da bo država s pomočjo sredstev iz EU vložila še 76 milijonov Eurov za protipoplavno zaščito. Sem tudi aktiven v krajevnem odboru, kjer tudi opravljam funkcijo predsednika volilne komisije. Vodstvo naše občine rado prisluhne idejam, ki sem jih prinesel ob povratku s Švedske. Z enim od svojih podjetij in certifikatom sem konzultant pri Združenju za Konzulting Management Slovenije. Leta 1994 sem ustanovil in sem lastnik uspešnega podjetja Lindap, Uvoz-Izvoz. Podjetje se ukvarja z uvoženimi produkti s Švedske, Danske in drugih držav, ki ustvarjajo produkte s pomočjo visoke tehnike. Del tega znanja sem na Švedskem pridobil

tudi jaz – govorim o sistemih kovinskih streh, ogrevanje gorilnikov in sekalnikov na biomaso, kar vse izvira s Švedske. Na Švedskem, v moji stari domovini, črpam znanje-izkušnje in ga prenašam v Slovenijo. Številne novitete sem prenesel med naše ljudi v Slovenijo. pred tem v Sloveniji ni bilo, oz. zelo malo, tega znanja, danes pa je že nekaj sto podjetij, ki delujejo in konkurirajo; menim pa, da je ta konkurenca zdrava. Slovenija je zelo napredovala v zadnjih 15. letih na teh področjih – strehe - alternativni viri energije. Prvotno sem uvedel prodajo Slovenskih zastav in drogov, da spodbujam zavest in ponos slovenskemu ljudstvu do Slovenije (glej www.lindap.si).

Udeležujete se tudi politično. Ali so kakšne podobnosti s švedsko politiko – med strankami in tudi sicer, pri odločitvah vodstva?

Podobnost v zvezi delovanja švedske in slovenske politike je zelo majhna, švedski politiki delujejo popolnoma drugače kot tukajšnji. Vodstva strank vodijo in odločajo avtoritativno in ljudje – Slovenci temu klonejo. Čaka še dolga pot do vsebinske demokracije, čeprav se na lokalnih nivojih trudimo in pritiskamo za decentralizacijo. Občine v Sloveniji nimajo vpliva in so povsem odvisne od političnega vodstva v Ljubljani. Občine nimajo niti pravico pobirati davke, kar onemogoča razvoj

lastnega kraja. Ker ni davkoplačevalskega denarja, vodstva občin nimajo interesa pridobiti investitorjev podjetnikov in vlagateljev v svoj kraj. Tudi politično so politiki tukaj neizkušeni. Nobena od strank nima svojega pravega programa, vse se dogovarjajo in delajo sproti. Politično bi rekel, da je Slovenija kot dojenček, zavrt v plenice in mora šele dorasti. Tudi posamezne stranke so naravnane zelo centralistično, izbirajo kandidate s svoje bližnje sredine (lokalno), med prijatelji. Janševa vlada se je trudila in delno tudi decentralizirala oblast in ekonomsko podporo podeželju, vendar sedanja levičarska oblast spet leze nazaj v tire postsocialistične ideologije, kar je opazno tudi pri gospodarskem razvoju. Takšne poteze politikov delijo ljudi v Sloveniji na "naše" in "vaše", kar je zelo porazno, opaziti pa je tudi, da se podpora numeklaturi bivših komunistov povečuje s strani sedanje vladne garniture. Tudi mediji so levičarsko naravnani, takšna enostranska propaganda seveda močno vpliva na miselnost Slovencev, zato še vedno glasujejo na volitvah za levo opcijo.

Se vam zdi, da država premalo ceni vaša prizadevanja, da bi vzpostavili bilateralni dogovor med državama glede pokojninskega vprašanja povratnikov s Švedske? V dogovorih s Švedsko slovenska država ne naredi skoraj ničesar, vsaj ne glede na izboljšanje bilateralnega dogovora o pokojninskem sistemu in imam lastne, grenke izkušnje, da imamo povratniki zelo slabe ekonomske pogoje glede pokojnin. Švedska obdavči naše pokojnine s 25% davkom, zdravstvenega zavarovanja pa nam ne plača, pa tudi Slovenija ne. To je seveda diskriminatorno, Švedska pobere davek, a obdavčenci nimamo od teh davkov nobene koristi, v Sloveniji pa si moramo plačati zavarovanja iz lastnega žepa (cca 300 euro/letno). Poleg vsega pa nam Slovenija 75 % švedske pokojnine še dodatno obdavči po določeni davčni lestvici dohodnine, tako da nam ostane približno polovica od celotnega pokojninskega zneska. Pa še to – švedska krona je letos doslej devalvirala cca 20 %, kar je seveda tudi v breme švedskih povratnikov upokojujencev in drugih delojemalcev. Naši birokrati pišejo o členih in paragrafih, dejstvo pa je, da Švedska in Slovenija uporabljata konvencijo iz časov Titove Jugoslavije, ki je zelo neugodna za švedske Slovence povratnike. To nas uvršča v eno najnižjih stopenj pokojnin v državah EU. Švedska bi ne smela pobirati davkov naših pokojnin, saj nam to obdavčenje ekonomsko in socialno samo škodi, ne prinaša pa nobenih socialnih pravic ali ugodnosti v zameno. To s švedske strani torej ni dobro in Slovenija bi morala konvencijo popraviti. Ambasadorji na Švedskem tu niso dovolj opravili svojega poslanstva.

Na Švedskem ste bili ustanovitelj slovenskega društva "Slovenija" v Olofströmu, kot zaveden Slovenec ste podpirali slovenski jezik (dopolnilni pouk in mnoge druge aktivnosti) ter gojenje slovenske kulture. Menite, da Slovenci v tem kraju zadovoljivo nadaljujejo vašo tradicijo? Oral sem ogromno ledino, res, pričakoval bi nekaj hvaležnosti ali zahvalo, ki pa je doslej izostala. Med drugim sem uvajal tamkajšnje rojake v društveno delo, saj na tem področju niso imeli znanja in izkušenj. Navezal sem vse Švedske stike in vzpostavil potrebne pogoje, da je bilo potem nadaljevati delo lažje. Nabiral sem člane od hiše do hiše, nagovarjal ljudi, da se včlanijo v društvo, da vpišejo otroke v slovensko šolo, da se aktivno vključujejo v društveno življenje, v kulturne sekcije in drugo. Seveda so mi nekateri tudi pomagali pri tem. Vendar so nam tedanje »jugo« oblasti bile dokaj nenaklonjene in so nasprotovale našemu delovanju, kar je imelo za posledice nerazumevanje in razdore med člani. Sigurno tega društva brez mojih pobud ne bi bilo še danes in vesel sem, da bo letos praznovalo 35 letnico obstoja. Društvo je zadnje desetletje izvedlo celo vrsto uspešnih prireditev in bilo zelo aktivno. Tam sem pustil svoja najboljša najlepša leta in vložil tudi veliko energije in znanja saj sem bil tedaj v 70-letih edini, ki sem bil družbeno politično aktiven v Olofstromu ter vse znanje in kontakte prenesel na društvo. Veliko sem osebno vložil, da sem vso to znanje pridobil in prenesel na Slovence, ki so bili razpršeni geografsko, politično in etnično - saj je Jugo asimilacija bila uspešna in so nekateri počutili Jugoslovani drugi so živeli in bili anonimni in niso želeli ničesar, kar je bilo povezano z društvom in z Jug., in so se želeli asimilirati za Švede. Čudovito je bilo ob priznanju Sloveniji, ko so vsi prišli na dan in v klub ter izkazali pripadnost Sloveniji. To je marsikatero zamero razčistilo in kot otroci naroda je bilo pravilno, da so se spet vrnili k koreninam naroda in nas je Slovence združilo, članstvo se je čez noč dvignilo za 40 %.

Svetovni Slovenski Kongres v Ljubljani je organiziral počitnice v Ankaranu, katerih so se na našo zasebno pobudo udeležili tudi moji vnuki s Švedske. Tu se je zbralo kakšnih 40 otrok iz vsega sveta, jaz sem jih s vojim podjetjem vse obdaril s slovensko zastavo in drogom, da so ponesli spomin na Slovenijo v svet na svoje domove

Ali pogrešate takšno in podobno udejstvovanje v Sloveniji? Vam zraven poslovnih dolžnosti preostane kaj prostega časa za kulturo in prosveto? Udejestvujem se v društvu tukaj, kolikor me je volja, vendar moram povedati, da so Slovenci v tujini bolj zavedni in požrtvovalni kot tukajšnji domačini, ko gre za ohranjanje slovenstva. Obiskujem pa tudi kulturne prireditve, gledališke predstave, kar mi pomeni sprostitev.

Kako ste kot povratnik s Švedske bili sprejeti v Sloveniji? Ste po vrnitvi v Sloveniji naleteli na kaj težav pri afirmiranju podjetja, navezovanju poslovnih stikov, v političnem ali v privatnem življenju? Zelo korektno sem bil sprejet in me zelo spoštujejo in cenijo ljudje v tem delu Štajerske, kjer zdaj živim. Ni čutiti, da bi me posebej obravnavali kot Primorca, pogosto pa me nazivajo Šved. Vendar je to čutiti kot nekaj pozitivnega. Prva leta so morda bili z birokracijo nekateri problemi, ki pa jih danes ni več čutiti. Nimam namreč slovenske izobrazbe in ni mi uspelo moje švedske izobrazbe nostrificirati v Sloveniji, čeprav sem v ta poskus vložil veliko truda in denarja.

Menite, da ste se pravilno odločili (Švedska, Slovenija)? Vas je trenutna globalna kriza kaj "oplazila", (kako)? Pravilno sem se odločil za Slovenijo, ja. Poslovno se da zelo uspešno delovati kot podjetnik in menim, da je podjetniško življenje v Sloveniji lažje kot na Švedskem. Mnogo lažje in več se da zaslužiti v Sloveniji, če pridno delaš in zadnja leta je čutiti tudi manj odvečne birokracije, saj je bilo prva leta komunistično pravo uperjeno proti privatniku. To se je spremenilo, klima je zdaj ugodnejša. Dovoljenje za registracijo podjetja dobiš v enem dnevu, kar je bilo ob mojem povratku veliko težje. Tudi na tem področju si pripisujem nekaj zaslug, da so se zakoni izboljšali. Vsi tukaj govorijo o globalni krizi, vendar v mojem podjetju ni čutiti kakšne posebne krize, podjetniki se namreč zelo hitro prilagajamo spremembam.

Na Švedskem živi še nekoliko vaših sorodnikov in znancev. Kako se srečujete ali povežete? Vas je Švedska kaj zaznamovala? Mene je Švedska zelo zaznamovala, mislim v pozitivnem smislu, za kar sem tej deželi hvaležen. Navzel sem se švedske miselnosti – delam in razmišljam na švedski način. Ostala je v meni ta švedska miselnost, privzel sem jo, ker je dobra. Razmišljam o politiki in gospodarstvu in socialnih pravicah podobno kot Švedi, kar se pa povsem ne ujema z miselnostjo Slovencev, ki še pogosto razmišljajo po vzoru "jugoslovanstva". V tem oziru se razlikujem od mojih sovaščanov in znancev, rojakov doma, moj

način globoko cenijo, to čutim in vidim, radi bi tudi sami pridobili način širokomiselnosti. Navadno so presenečeni in z odobravanjem sprejemajo moje ideje in predloge, s katerimi prihajam.

Ste tudi oče in dedek – stari oče? Ali se s potomci pogosto srečujete/pogovarjate? Kako kombinirate družinsko in poslovno življenje? Poslovno življenje mi vzame veliko časa in upam, da bom po skorajšnji upokojitvi imel več prostega časa zase in za družino. Zadnja leta skušam biti z družino vsaj ob koncu tedna. S hčerko, ki je učiteljica in z njeno družino blizu Olofströma v kraju Näsund, se srečujemo in pogosto pogovarjamo po telefonu. Je pa moja želja, da se tudi oni preselijo v Slovenijo. Vendar so to le moje želje, realnost je drugačna. Hčerka vzgaja svoja otroka delno v slovenskem duhu s pozitivnim podledom na Slovenijo, med drugim sta obiskovala tudi dopolnilni pouk v okviru društva Slovenija, ki ga vodi Ciril Stopar, za kar mu gre pohvala za trud.

Kaj bi želeli izpostaviti Slovincem na Švedskem, ki se nameravajo vrniti v Slovenijo? Vrnite se domov, lažje vam bo! Zadihali boste in spoštovali vas bodo bolj kot Švedi. V Sloveniji lahko uspete kot podjetniki, obrtniki, trgovci, investitorji, ker imate v prtljažniku velike izkušnje. Tukaj ni nihče tujec, radi se imamo in med seboj v lastni deželi ni tujčevstva. *Slovenija je raj na zemlji* – to ni le prazna floskula predsednika ZDA ob obisku pri nas. Tudi vaša švedska pokojnina bo ugodnejša v primerjavi s slovensko. *DOMOVINA JE ENA, NAM VSEM DODELJENA!*

Intervju: Starc Milan

Vprašanja: A. Budja

INTERVJU Lojze Peterle Politika naj služi resnici!

Pogovor z evropskim poslancem Lojzetom Peterletom, 22.3.2009

Odkritje posmrtnih ostankov v Barbarinem rovu je sprožilo tudi vprašanje, kako naj ga sprejme politika. Na eni strani slišimo svarila pred »političnimi manipulacijami« s poboji, na drugi strani pa so politiki, ki so prišli v Hudo Jamo in tam prižgali svečko. Eden od teh je poslanec Evropskega parlamenta LOJZE PETERLE.

Zakaj ste pri kapelici v Hudi Jami prižgali svečko? Želel sem izraziti najosnovnejšo pieteto. Čutil sem dolžnost, da se poklonim

spomenu ljudi, ki so v Barbarinem rovu umirali nesojeni in v velikih mukah. Od leta 1990, ko smo ustanovili prvo komisijo, ki se je ukvarjala z vprašanji grobišč, si želim in prizadevam, da bi na tem področju prišli do razjasnitve, do očiščenja zgodovinskega spomina, da bi tako pomagali pripraviti eno izmed podlag za narodno spravo. Svečka je zagorela v tem duhu.

Ali je bilo prižiganje sveče morda povezano z evropskimi volitvami, ki jih je dan prej za 7. junij razpisal predsednik republike? Ključno vprašanje ne zadeva tistih, ki smo tam bili, ampak tiste, ki jih tam ni bilo, ne glede na katere koli volitve. Problem je, da so pri nas hudodelstva ostala zamolčana in neraziskana ravno zato, ker politika ni opravila svojega. Če z Novakovo in Kokaljcem ne bi šli tja, bi se pojavilo drugo in za nas težje vprašanje: zakaj tja po grozljivem odkritju nihče od slovenske politike ni šel? Storili smo to, kar smo morali, kar smo čutili, da je prav. Glede na to, kakšen je bil doslej prevladujoč odnos do »kosti«, dvomim, da so kritiki našemu dejanju pripisovali moč nabiranja političnih točk. Natančno vedo, da je šlo za nekaj bolj bistvenega.

Toda v javnem prostoru se je tudi v zvezi z vašim dejanjem zaslišal oster predsednikov očitek o »manipulaciji« s pobitimi. Načelno se s predsednikom verjetno strinjava – s pobitimi naj se ne manipulira. Mislim pa, da sva si različna v tem, kaj je manipulacija in kdo manipulira, ne

samo z mrtvimi, tudi z živimi. Ne glede na razlike pa sem mu hvaležen za besede, da obsoja medvojne in povojne poboje. Leta in leta uradna Slovenija ni priznala ne enih ne drugih.

Vprašanje medvojnih in povojnih pobojev pri nas doslej ni moglo doživeti ne pravosodnega ne političnega epiloga. Mislim, da smo edina država Evropske zveze, ki komunističnega režima ni obsodila. Mi še vedno odkrivamo mrtve. Pri nas je ljudi še strah. Našli smo že čez šesto množičnih grobišč, pa nobenega storilca oziroma naročnika. Vprašanje odgovornosti za zločine se manipulativno pokrije s kriminaliziranjem tistih, ki na nepietetno, nepravno in neevropsko obnašanje opozarjajo. Nikjer drugje v Evropi nisem slišal, da bi kdo raziskovanje zločinov cinično označil za »preštevanje kosti«. Resnica ima to lastnost, da sili na plan, četudi so v primeru Hude Jame v času pomanjkanja našli sredstva za sedem varovalnih zidov. Tega duha se ne da spraviti nazaj v steklenico. Zadeve bo treba razjasniti in jih poimenovati s pravim imenom. Janez Stanovnik pravi, da je kriv Tito. Kdo je doslej manipuliral s Titom?

Spominjam se časov, ko smo na Dolenjskem o pomoru v Rogu govorili po tihem, pa še pri tem smo previdno pogledali okoli sebe, če nas ni kdo poslušal. Uradno Roga ni bilo, če pa je kdo o njem govoril, je veljalo to za izmišljotino, laž, sovražno prikazovanje. Ko je v tržaškem *Zalivu* izšel intervju s Kocbekom, je bil ta pomor prvič javno omenjen in od takrat naprej velja v širši javnosti, da se je zgodil. A to naj bi bila le »napaka«. Še vedno iščemo prave besede. Težava pa je tudi v tem, da, dokler pravih besed ne izrečejo »pravi« ljudje, iste besede veljajo za neslišane ali napačne. Dokler je govorila o zločinu »desnica«, se to ni prijelo, ko pa je o njem spregovoril Tine Hribar, je v javnem prostoru ta beseda dobila domovinsko pravico.

Kakšna naj bi bila v iskanju družbenega sožitja vloga politike? Slišimo namreč svarila pred »politizacijo pobojev«. Problem ni v politizaciji kar tako, ampak v napačni politizaciji. Ta stavek o politizaciji je bil od začetka komunistične revolucije vedno »na zalogi« in je bil nešteto krat tudi uporabljen. Ni pa to edini pogled. Mene so ljudje, ki imajo drugačen odnos do tega, kar je razgalil Barbarin rov, spraševali: »Ali bo šel kdo tja?« Pri tem so imeli v mislih prav politike. Kaj bomo pa naredili s Hrvati, ki so se prišli poklonit pred rudnik v Hudo Jami z visoko vladno delegacijo? Jih bo kdo prav tako obsodil politizacije?

Politika naj neha služiti interesom revolucije, pač pa resnici, spravi in neobremenjenemu sožitju. Politika naj se odpove sovražnemu besednjaku od leta 1941 naprej, naj bo resnicoljubna, pietetna in civilizirana. Naj že tretje generacije po drugi svetovni vojni ne potiska v ideološke obrazce totalitarne oblasti. Naj prizna, da so si vsi totalitarizmi v bistvu enaki – temeljijo na laži, prevari in umoru. Naj se trudi za dar razlikovanja: da bomo vedeli, kaj je boj proti okupatorjem in kaj boj za oblast, kaj je napaka in kaj zločin, kaj domovinska ljubezen in kaj izdaja; kdo so žrtve, kdo izvajalci in kdo naročniki. Naj obsodi, kar je treba obsoditi, naj popravi krivice, ki jih je še mogoče popraviti, naj se vzdrži vsakega revanšizma. Politika naj glede teh vprašanj išče konsenz in naj ne določa več s politično večino, kaj sme pisati na tablah v spomin pobitih. In naj pusti, da stroka nujno delo opravi do konca.

Ali zgodba Hude Jame odmeva tudi v Evropskem parlamentu? Odmeva. To kazi Slovenijo kot »uspešno zgodbo«. Ljudje težko razumejo, da se nam kar naprej udara, predvsem pa, da komunizma nismo obsodili. Za pieteten odnos smo slišali priznanja. Naši kolegi pa ne morejo razumeti, da Slovenija kot članica Sveta Evrope ignorira priporočila njegove Parlamentarne skupščine o odnosu do komunizma.

Zakaj Slovenija ni sposobna jasne obsodbe komunističnega režima? Ker doslej za to ni bilo politične volje. Ker še nismo končali tranzicije in smo še vedno ujeti v stare ideološke obrazce. Ker imamo dvojna merila: sočustvujemo v Srebrenici, za nesrečo lastnih bratov pa smo trdih src.

Omenili ste resolucije Sveta Evrope. Obsoda komunizma je tudi stvar razprav na ravni Evropskega parlamenta, temu vprašanju ste se posvečali v Evropski ljudski stranki, zdaj je »v zraku« t. i. praška deklaracija o evropski vesti in komunizmu, ki bo najbrž odmevala na ravni Sveta EZ. Ali smo Slovenci zunaj teh evropskih tokov? V marsičem smo res. Kot nacija pa ne moremo naprej, če imamo noge v blatu. Nikoli se nisem strinjal, da je to zadeva le prejšnje

generacije. Gledam internet, razne forume: danes mladi ljudje pozivajo k razčiščenju teh dogodkov, tudi k molitvi. To so vprašanja, ki jih mora rešiti naš narod, naša država. Ne moremo se več sklicevati na Beograd. Nekateri zdaj skušajo mit reševati tako, da s prstom kažejo na najvišji simbol mitologije, na Tita.

Ali kdaj pomislite na to, da bi morali že v času, ko ste bili predsednik vlade, storiti kaj več na tem področju: da bi morala biti »sestopljeni« partijski oblasti izstavljena jasna zahteva, da mora položiti na mizo vse, kar ve o pobjah? Ko smo prevzeli oblast, smo med drugim naleteli na prazne arhive. Takrat je bilo znotraj Demosa slišati tudi radikalnejša stališča, nekateri pa so mislili, da se bo Slovenija kar nekako spremenila v novo kakovost. Takrat smo se posvetili predvsem projektu osamosvojitve. Del slovenske politike bi lahko poskus razčiščevanja preteklosti razpihnil v staro ideološko-politično fronto in tako bi se ukvarjali s stvarmi, ki nam ne bi pomagale k osamosvojitvi. V takratnih političnih razmerjih se ni dalo narediti kaj več, ker znotraj Demosa o tem ni bilo soglasja. V skupščini je delala Pučnikova komisija, ki je naletela pri ključnih povabljenih na slab spomin. Komisija, ki jo je ustanovila vlada, je opravila začetno delo pri Rogu in Teharjih. Problem pri nas je, da odnos do preteklosti niha glede na politično barvo vlade.

Kako kot kristjan gledate na skrivnost trpljenja, ki je v Barbarinem rovu morda še bolj kot kje drugje stopila v ospredje? Čim več otroških čevljev prinašajo iz rova, tem težje mi je. Vsaj tako težka kot skrivnost trpljenja je skrivnost zla. In ničesar ne morem videti, ne da bi verjel v skrivnost ljubezni. Verujem, da je tudi trpljenje ljudi v Barbarinem rovu doživelo blagoslov. Tisti, ki je rekel »Sem, ki sem«, govori tudi, kadar je tiho. Nekoč mi bo vse pojasnil. Takrat bom razumel, danes ne morem.

Bogomir Štefanič ml.

Reportaža

Potopis

Iran!

Veliko sva že videla, pa poskusimo še nekaj posebnega, kar si ne upa vsak. Tako sva bila v dilemi z ženo za Novo leto ali greva na Maldive, Havaje, ali kaj toplega, toda tam samo ležiš in veliko ješ, vidiš pa nič. Tako sva se pametno odločila da greva v Iran.

Tako, odločitev je padla, sedaj pa preiskušena agencija in polet preko Istambula v glavno mesto Irana, Teheran. Po navodilih, da ne bi bilo šoka, ženske obvezno na javnih krajih v rutah, pokrite, toda tudi za moške imajo kazen - najbolj alkoholna pijača je brezalkoholno pivo.

Tako smo začeli osvajati ogromno državo ob Perzijskem zalivu z vsemi njenimi podrobnostmi. Glavno mesto je polno prometa, ki se odvija kot bi rekel v nekem organiziranem kaosu, ogromno prijaznih, pripravljenih pomagati ljudi, ter veliko znamenitosti. Ogled mesta z avtobusom nato pa odlet v ostala mesta. Imeli smo tri notranje lete in to v Shiraz, Yazd ter staro mesto Perzepolis, saj je dežela prevelika, da bi potoval z avtobusom.

Stara prestolnica Perzije Perzepolis te prevzame s svojo veličasnostjo in neminljivostjo in tam se zaveš, da so tudi davno tega živele civilizacije, ki so bile na zelo visoki stopnji razvoja in so potem nekako propadle same vase.

Mesta so kot naša s tem, da so tu s padcem predsednika, Reze Pahlavija, država in ljudje ogromno izgubili saj je začela država stagnirati z uvedbo strogega Islama. Ko se pogovarjaš z ljudmi, si želijo svobode, demokracije ter zahodnega stila. Tako zvečer ni zabav, ni gledališč, ni ničesar in življenje zamre. Prav tako ni razvoja, čeprav se dežela koplje v nafti.

V ospredju: Metka Verdev

Počasi, toda samo za vzorec, se razvija turizem in to s smučišči ter ob obali z morjem in plažami.

Drugače pa je dežela za turista prijazna, urejena, vodenje in hoteli urejeni in ljudje na ulici pripravljeni in željni pogovora, saj stika s svetom pogrešajo.

Teden potovanja po Iranu nama bo ostal v nepozabnem spominu, saj je ogromno vtisov v tako drugačni, hkrati pa tako sorodni državi saj kljub zaprtosti globalizacija povzroči, da je vsepovsod po svetu slično. Tako ugotavljamo, da se splača malo pokukati tudi drugam, da vidiš koliko je vredna domovina, ki jo včasih tako kritiziramo, vrnemo pa se vseeno radi.

Branko Verdev

Pozdravljena najlepší hvala za PDF Slovensko GLASILO, z zanimanjem sem si ogledal ves časopis, ki prinaša veliko novic in zanimivih člankov! Vesel sem, da so tudi moja predavanja dobila prostor v časopisu! Zdaj pa pošiljam še en prispevek - PDF o Kranjski Gori. Še tako nadaljujte, lep pozdrav,

Karlo Pesjak.

Kranjska Gora – slovenska alperna

Vi åker till härliga Kranjska Gora i Slovenien. Här minns man fortfarande INGEMAR STENMARK och hans segrar på berget Vitranč i världscuppen! Ingemar var mäktigt populär, han åkte ju på Elanskidor, som tillverkas i Begunje, inte långt från Kranjska Gora. Det var just här som jag träffade Ingemar efter hans båda segrar i slalom och i storslalom. Jag gratulerade och berättade att jag bodde i Sverige. Ingemar blev nyfiken och när jag nämnde att jag bodde i Tyringe och jobbade i Hässleholm, så undrade han – "var ligger det nästan?". När jag berättar att det ligger i Skåne, var hans kommentar – "jasså därnäre"! Här i landskapet "GORENJSKA" lyser de Julijska alperna skimmerande vita i den omgivande grönskan för berggrunden är nämligen kalk. Fäbodskulturen lever fortfarande och är livlig. Från 15 maj, till 15 september, går kor, hästar och får på högländet. Här äter de nyttiga örter på doftande alpängar. Här kan man fortfarande beställa filbunke, bovetegröt, "strukeljce", och andra specialiteter från fäbodskulturen! Vi vandrar i omgivningarna, badar i kristallklara grönskimmerande bäckar, sjöar och vattenfall. Vi fotograferar stjärnor och fäbodor och mäktiga bergsväggar. Vi kryper bland örter, gräs och insekter – här upptäcker vi en helt ny värld, där daggdroppar lyser som små diamanter! Vi besöker Bled och Bohinjsjön. Allting avslutas i min hemby "Kovor", där vi avsmakar mammas nudelsoppa, som är mycket omtyckt av våra döttrar.

Föreläsning av Karlo Pesjak
Abroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm.
Tel.0451-10442, mobil 070-5791839.

UMETNIŠKO ŽIVLJENJE ROJAKINJE ROZI KNEZ, HALMSTAD

SKD Ivan Cankar

Rozalija Knez

Dovolim si narediti majhen poskus opisa duhovnega razvoja umetnice Rozalije Knez v raznih obdobjih njenega življenja. Že v zgodnji mladosti se je Rozalija začela ukvarjati z umetniško ustvarjalnostjo, takrat seveda s skromnejšo obliko slikarstva, vendar je že v otroštvu kazala umetniško žilico. Prvi motivi njenega slikarstva so bili pogojeni z naravnimi lepotami v njenem okolju, s pogledom na sončne Alpe ter podobe rojstnega kraja je dobila inspiracijo za ustvarjanje. Na Švedskem je Rozalija te podobe iz otroštva močno pogrešala. Tako je poskušala to praznino izpopolniti tako, da je s čopičem ustvarjala slike, ki so ponazarjale slovensko naravo in drugo.

Vrnimo se v Rozalijino mladost in v začetke njenega družinskega življenja. Poročila se je z mladeničem Jordanom in ustvarila sta družino – dobila sta sina in hčer. Tako je Rozalija našla še več motivov za svoje umetniško ustvarjanje, izpopolnjevala se je in postala zelo uspešna risarka. Poleg družinskih dolžnosti in risarskega ustvarjanja pa je pridno pomagla tudi v slovenskem društvu Ivan Cankar v Halmstadu. Poučevala in vzgajala je našo mladino in otroke, pripravljala jih je za razne nastope in kulturne prireditve, ki jih ni bilo malo. Skratka, vzgajala si jih v slovenskem duhu. Za ta tvoj trud, Rozi, smo ti Slovenci v Halmstadu in okolici zelo hvaležni! Ponosni smo na tvoje uspehe in ti želimo še veliko lepega v življenju! Rad bi izkoristil to priložnost in se ti zahvalil za ves tvoj trud, ki si ga doprinesla skupnemu društvnemu življenju v toku treh desetletij. Stari slovenski pregovor pravi: drži se starega vina in starih prijateljev, da ti bo dobro v življenju!

To bi bilo z moje strani vse, saj se tvojega bogatega življenja ne da opisati z ekaj vrsticami. Želim, da bi naše prijateljstvo trajalo še vsaj tako dolgo kot doslej, ostani vesela in zdrava – želijo tebi in tvoji družini člani društva Ivan Cankar, Halmstad.

Jože Godina

Peter Zrinski i Sölvesborg här. När jag växte upp i slutet av 70-talet köpte mina föräldrar en singel med en grupp som du var med i, Lastovke. Jag har alltid tyckt om denna låt och...jag hoppas att du, eller din syster, inte tar illa upp för detta: Jag vet att detta inte är bra ur copyrightsynpunkt och om du inte vill att jag skall ha låten uppladdad på You-Tube i fortsättningen kan jag ta bort den. Säg bara till i så fall. Men jag hoppas att det inte gör något att låten finns där eftersom ni är en fin del av den slovenska musiktraditionen :o)

<http://www.youtube.com/watch?v=jBTh2vH9t0k>

Jag har även ett par av era CD:s (som mina föräldrar har köpt) och jag vill bara säga att jag tycker att ni sjunger fantastiskt bra:o)

Pozdrav Peter Zrinski

Hej Peter!

Det blev en glad överraskning, detta. Jag har ingenting emot att du lägger ut denna låt, nej. Och så låter det fint ännu. Nu har vi gjort en ny version av den också. Jag kan skicka den om du vill. Tack.

Lp Gustika

Hej igen!

Kul att jag kan ha kvar låten på you-tube :o) (Det är den verkligen värd) Och kul att du tycker det är en glad överraskning! Tack för att du sände den nyare versionen. Den är mycket,mycket vacker! Arrangemanget på den versionen är helt underbart! Jag är oerhört intresserad av folkmusik (och narodnozabavne) ifrån Slovenien, speciellt de äldre klassiska inspelningarna med Avsenik,Slak,Bardorfer och Boris Frank och er låt, Lastovke, är helt i klass med dessa klassiker :o) Och det säger inte lite:o) Mina absoluta favoriter som sångerskor är Danica Filiplic och Greta Lozar (50-60 talet, bla sjungit med Avsenik och Frank) och ni, Sestre Budja, har lika fina, och harmoniserade, sångröster som dessa stora inom Slovensk folkmusik:o)

Jag är uppfödd med den slovenska kulturen och trots att jag inte kan språket ordentligt har Slovenien ett enormt stort utrymme reserverat i mitt hjärta.

Jag var även med och sjöng (min bror Robert också) i barngruppen som fanns i Olofström på 70-talet (min far Stefan var ordförande på den tiden och min mor Birgitta ackompanjerade oss på dragspel) Efter det har det inte blivit mer sång för min del (och det var nog lika bra det ;o)) Men..det var nog den tiden som la grunden för min kärlek till slovensk musik:o)

Nåväl..nog med mitt pladdrande nu. Som avslutning på detta e-mail vill jag bara säga att jag har laddat upp en del klassiker ifrån Slovenien (samt Makedonien,Kroatien,Bosnien och Serbien) på min You-tube sida. Om du vill lyssna på en del äldre insp. med Frank,Bardorfer itd är det bara att gå in på sidan och lyssna (inga märkvärdiga videos, bara skivomslag och låtarna i stort sett)

Pozdrav Peter

Bardorfer: <http://www.youtube.com/watch?v=xeqZ-PCMTy4>

Boris Frank: http://www.youtube.com/watch?v=vFQgJ_qxkn8

<http://www.youtube.com/watch?v=KDIGHBolwo>

Stu Ledi (en absolut favorit när det gäller folksånger)

http://www.youtube.com/watch?v=_qdlGVou5EU

August Stanko:

<http://www.youtube.com/watch?v=NJOVxwfkFTU>

Boris Frank

Hvala lepa, Peter!

Zelo si (ste) prijazen in veseli me, da se ti dopade glasba z očetove očetnjave, Slovenije. Pa saj je tudi res nekaj posebnega, zato ni čudno, če si tudi ti navdušen. Avseniki nimajo para, s tem se strinjam. Tudi Slak, Bardorfer in Frank imajo vsak svoj čar, vendar ne tolikšen kot AVSENIK. Tudi mene je ta glasba inspirirala

in me še. Hvala za tvoje vrstice, zelo prijazno. Človek ne dobi vsak dan podobnih lepih odzivov, ljudje mislijo, da je vse samo po sebi umevno. Pa ni.

S čim se pa ti ukvarjaš, Peter? In tvoji starši, kako sta? Če boš imel čas in voljo, pa mi kaj napiši o sebi, o tvojih in še kaj drugega. Veš, da sem urednica GLASILA, pa bi bilo zanimivo kaj prebrati s tvoje strani tam. Vem tudi, da si nekoč zbiral besedila slovenskih ljudskih pesmi, ali jih še?

OGLASI SE. Pozdrave Gusti Budja

Hej :o)

Jag håller verkligen med dig vad gäller Avsenik. De är helt och hållet i en klass för sig. Speciellt materialet ifrån 50 och 60 talet. Jag nämnde Danica Filiplic och Greta Lozar men man får ju inte glömma Ema Prodnik. Hon var också i en klass för sig som sångerska. Man kan nog dessutom säga att det var Avsenik som definierade slovensk narodno-zabavne från 50-talet och framåt. Jag har under ett antal år varit samlare av LP och singlar ifrån Slovenien (Och Kroatien, Bosnien, Serbien och Makedonien) främst Jugoton och RTB. Detta samlande är faktiskt ett av mina stora intressen:o) Men...att samla utan att dela med sig av en musikskatt tycker jag inte är roligt. Jag funderade länge på hur jag skulle kunna få ut dessa gamla pärlor till låtar så att folk inte glömmet det gamla soundet. Eftersom jag ser så att säga hela LP:n eller singeln som en konststart i sig kom jag på att göra små enkla videos och ladda upp dem på You-tube. Min främsta drivkraft för att göra detta är alltså att dessa låtar inte skall försvinna i glömskan. Att jag sen tycker att musiken ifrån Slovenien (och Ex-Yu) är en omistlig del av vem jag är spelar ju också in:o)

Med mina föräldrar är det milt sagt, sådär. Jag kan förklara. För en och en halv månad sedan for mina föräldrar ner till Slovenien för att stanna där i två veckor på besök hos släkten. Efter ett par dar reste min bror och jag också ner till M. Sobota för att vara där en vecka. Det var första gången på ca 10 år som vi alla var i Slovenien samtidigt. Och vi såg alla fram emot det, att alla 4 umgås med släkten tillsammans:o) Efter bara ett par dagar blev dock min far sjuk. Vid frukostbordet. måndagen den 20 oktober, la vi märke till att han sjönk ihop mer och mer och att han inte kunde röra på vänster sida av kroppen. Vi tillkallade ambulans som tog honom till sjukhuset i Murska Sobota. Där konstaterades det vi misstänkte, han hade fått en stroke (blodpropp i hjärnan). Han var på sjukhuset i M.Sobota i tre veckor innan han var stark nog att kunna transporteras till Sverige. Nu är han på sjukhuset i Karlshamn där man rehabiliterar honom. Han är fortfarande förlamad på vänster sida men vi hoppas och tror att han kan återfå en del rörlighet och känsel i kroppen. Han var MYCKET illa därän de första veckorna och vi är bara glada att han överhuvudtaget överlevde. Men.. vi märker att han blir starkare och starkare för varje vecka. Dessutom tog inte proppen den delen av hans hjärna där medvetandet, personligheten, intellektet och talförmågan sitter. Tack och lov för det! :o) Av sådana saker som händer i livet blir livet genast mer komplicerat och arbetsamt på alla sätt men vi försöker hålla oss över ytan. Det är bara att kämpa vidare.

Jag blir lite förvånad förresten att du kommer ihåg att jag har samlat på slovenska folksånger:o) Jag gör det fortfarande faktiskt, men, efter att jag köpte hus för 10 år sedan, är det en hel del som har fått stå tillbaks eftersom tiden inte har räckt till. Men..jag är som sagt fortfarande fascinerad, och samlar på, slovensk folkmusik. Jag har en hel del böcker med Slovenske Narodne/Ljudske Pesmi (Pesme In Sege Moje Dezele, Slovenske Narodne Pesmi, uredil Karel Strekelj 1-16 (ifrån slutet av 1800-talet), Slovenske ljudske Pesmi Koroske1-4) in tako dalje,dalje,dalje ;o) Om ni letar efter texten till nån sång är det bara att fråga. Jag kanske hittar den i någon av böckerna :o)

Nu måste jag nog sluta detta e-mail innan det blir en hel roman ;o) Måste dessutom komma i säng eftersom Volvo-jobbet (naturligtvis här i västra Blekinge;o)) hägrar tidigt imorgon.

PS. När vi hälsade på min far på sjukhuset idag spelade min mor och jag en av era CD skivor i bilen. Vi är båda överens om att ni är väldigt bra :o))

Jag tycker även om de låtar ni sjunger på svenska där ni besjunger er kärlek till Landskrona och Skåne. Det bevisar nämligen vad jag hela tiden

hävdat: Att man kan älska två hemländer på samma gång :o) Måste också säga att er slovenskspråkiga version av Sjösalas vals är underbar!

Pozdrav Peter

Justin Hvala, Landskrona

Justin je že dobrih 14 let upokojenc, potem, ko je vse življenje opravljal čevljarstvo službo. Z ženo Ingrid živita v mestu Landskrona na jugu Švedske, kamor sta se s Stockholma preselila po upokojitvi. Občasno Justin rad obiskuje prijatelje in znance v Landskroni, predvsem družini Matičič in Bencek. Pri tem obuja spomine na mladost, na tista leta, ki se jih vsi radi spominjamo, čerav so nam često prinesla tudi marsikomu grenak priokus po takratnih razmerah, ki so številne izseljence popeljale čez mejo, v svet. Danes gledamo na tiste razmere z distanco, ki ni več boleča, saj nam na Švedskem ni bilo hudega. Vendar bi lahko bilo vse drugače, če bi ostali na domačih tleh, s tempa ni rečeno, da tudi boljše. Česar človek ne ve, ga ne boli!

Justin Hvala je bil dolgoletni član v Slovenskem društvu v Stockholmu,

kjer je tudi praktično pomagal pri raznih opravilih. Po preselitvi v Landskrono pa se je včlanil v društvo Lipa, dokler društva l. 2008 dokaj nesposobno vodstvo ni spravilo na tla in ga razformiralo. Ves čas bivanja v Landskroni sta oba z Ingrid tudi podporna in častna člana društva Orfeum, ki pa žal nima lastnih prostorov in zato ne nudi dovolj razonode tistim, ki bi to potrebovali. Tako je pač, vsega človek ne more imeti. Vendar ima Justin v Landskroni prijatelje, to pa tudi veliko pomeni! Na domačiji v Ponikvah živi njegov starejši brat Jože, v Novi Gorici pa mlajši brat Rajko. Lansko leto sta Justina obiskala v Landskroni oba brata z Rajkotovo ženo in hčerko. Justin pošilja pozdrave sorodnikom v Sloveniji ter prijateljem in znancem na Švedskem!

ab

PA ŠE ENA EKONOMSKO FILOZOFSKA Primorec Matej in reševanje s krize

Živim v majhnem primorskem mestecu. Vsi smo do grla zadolženi. Turistična sezona je enaka ničli, nikogar ni, nihče ne pride, nihče se ne javlja, da bo prišel. Za velikonočne praznike se nenadoma v Mtejevem pensionu pojavi neki Amerikanec. Želi najeti apartman. Imajo jih na razpolago! Amerikanec pusti 100\$ na recepciji, vzame ključ, in si gre ogledovat apartman.

Matej pograbi denar in odbrzi do mesarja, da mu vrne dolg za predhodno nabavo mesa. Mesar vzame denar in takoj odide plačat dolg svojemu dobavitelju. Ta se nemudoma poda do kmeta, da mu plača za svinjo, za katero mu dolguje že od božiča. Kmet spravi denar in se odpravi do mestne "lahke deklice", ki mu je že več časa na uslugo na kredit in mu je že tudi zagrozila, da mu bo zaračunala obresti. "Lahka deklica" nato z denarjem pohiti do Mateja v pension, da mu poravnata dolg za sobo še od minulega leta. Matej je ravnokar nameraval spraviti denar. V tem trenutku pride Amerikanec nazaj in reče, da se mu apartman ne dopade in želi denar nazaj. Matej mu vrne njegovih 100\$ in Amerikanec lepo odide.

Vsi v našem mestu so prišli do zaključka, da četudi ni bilo nekega velikega zaslužka s tem Amerikancem, vendar jim je z njegovim denarjem uspelo vrniti njihove dolgove in da tako ni več vzroka za skrb.

Prispevek v hrvaščini: Olga Budja, prevod s hrvaščine Gusti Budja

Razkrivanje skritih spominov Angele Vode

Silva Čušin kot Angela Vode Foto: Vanja Božič

Spomini Publicistka, defektologinja, soustanoviteljica OF, komunistka, feministka, prevajalka je živela med leti 1892 in 1985. Očitno

častivredna osebnost. Torej ponatis memoarjev? Nak, delo je šele zdaj doživelo izid in seglo do bralcev. Kako? Ali 20 let demokracije in desetletja komunističnega režima ni bil primeren čas, da bi levičarka izdala svoje pričevanje časa?

Angela Vode je najtemnejša plat vladavine tovarišev Kardelja, Kidriča, Kraigherja in družčine. Je primer usode intelektualca, ki je mislil s svojo glavo. Da bi bilo še huje: je komunistka in antifašistka, ki so jo degradirali njeni lastni soborci. Ženska, ki je s svojim delom utelešala najbolj svetle strani gibanja, je bila za partijo neprebavljiva. Zakaj? - Ko

je l. 1939 Stalin podpisal pakt s Hitlerjem, ni sledila partijskim direktivam in je še naprej agitirala zoper nacizem. Ekspresno so jo vrgli s partije in kasneje po spravi široki antihitlerjanski koaliciji tudi iz OF. Njeni spomini so pretresljivi, ko opisuje, na kakšne načine so jo nekdanji tovariši degradirali, zapirali, ji jemali človeško in profesionalno dostojanstvo. Knjiga je kronika slovenskega komunizma in njegove grozljive nehumanosti do drugačnih. Predstavljamo si staro gospo, ki pride iz povojnih zaporov, brez za preživetje zadostne penzije, a ji je prepovedano početi to, kar zna: predavati in pisati. Da pride do pisalnega stroja, je projekt dimenzij pristanka na Luni. A zdaj grozljivka najvišje vrste: da bi preživela, je primorana svoje članke za male denarje prodajati teoretičarkam komunistične partije, ki jih potem neženerano objavljajo pod svojimi imeni. Delo, ki ne ponuja bralnega veselja, ampak spoznanje o trpki resnici zgodovinskega obdobja, ki svojim nasprotnikom ni naklonilo človečnosti.

Aktivistka, kaznjenka, izobčenka - besede, ki najbolje označijo življenje in delo Angele Vode. Življenje, ki bo oživelo tudi na televizijskih zaslonih. Režiserka **Maja Weis** se je s soscenaristkama **Alenko Puhar** in **Ano Lasič** lotila filmskega izreza iz življenja Angele Vode, ki jo je odigrala **Silva Čušin**. Televizijski film *Angela Vode*, skriti spomin je posnet po resničnih dogodkih, pripoveduje pa o ženski, ki se je borila za boljši položaj žensk, delavcev in narodne pravice, njena idealistična prepričanja pa so jo pripeljala v nacistično taborišče in komunistične zapore. Pravzaprav gre za najtemnejšo plat nekdanje Jugoslavije, ki je intelektualce, ki so mislili s svojo glavo in niso priznavali partijskih direktiv, 'pometla pod preprogo'.

Pogled v najbolj grobe čase povojne represije Pred predremierno projekcijo filma, ki si ga lahko ogledate na **1. programu TVS v sredo, 8. aprila, ob 20.05**, sta v Kinodvoru uvodoma spregovorila direktor TV Slovenija **Jože Možina** in sodobnik Vodetove **Ljubo Sirc**, eden izmed osmih obsojencev Nagodetovega procesa (med njimi je bila tudi A. Vode) in edini preživeli. Sicer je Sirc priznal, da nikdar ni govoril z Vodetovo, jo je pa videl na sodišču in v zaporu. Po njegovem mnenju je bila idealistka, celo prevelika idealistka, ki je svoje ideale drago plačala, saj je bilo v »ženskih zaporih gotovo huje kot v moških«.

Možina pa je pojasnil, zakaj sploh snemanje tako zahtevnega filma (pri snemanju je sodelovalo 50 igralcev in 500 statistov): "Dolžnost ustanov javnega pomena v demokratičnem svetu je, da se soočajo s pomembnimi nacionalnimi temami na čim bolj verodostojen način." Film je tako po njegovem mnenju refleksija premalo znane dobe in hkrati prispevek televizije k občemu vedenju

sodobne družbe. Obenem pa film predstavi pogumno žensko, ki je s svojimi spomini odprla pogled v najbolj grobe čase povojne represije. Projekcije naj bi se udeležil tudi predsednik republike Danilo Türk, a se je zaradi neodložljivih obveznosti opravičil.

Zahteven snemalni projekt Film so začeli snemati lani 20. avgusta in ga posneli v 36 snemalnih dneh. Prizori so večinoma posneti na izvornih lokacijah in zajemajo tako sodniške prostore Nagodetovega procesam, kot tudi zaporniške prostore v Begunjah, Podpeči in Rajhenburgu. Kot je ob koncu projekcije povedal direktor fotografije **Bojan Kastelic**, je bila med najbolj zahtevnimi deli celotnega projekta verodostojna inscenacija krajev dogodka: tako so morali prekriti prometne znake, poiskati avtomobile brez vinjet in prikriti kakršnekoli znake današnjega sveta, se dogovoriti s prebivalci blokov, da so imeli vsi ob določeni uri ugasnjene luči in niso stali ob oknih, med igralci in statisti pa so izbirali take, katerih podoba je bilo mogoče prilagoditi časovnemu razponu od leta 1929 do leta 1953.

Premalo revolucionarna za levico, preveč za desnico Angela Vode (1892-1985) je bila ena prvih žensk, ki so podpirale komunistično ideologijo in ena izmed soustanoviteljic OF (Osvobodile fronte), vendar pa je med vojno prišla v navzkrižje z vodstvom Komunistične partije Slovenije in je bila po hitrem postopku vržena iz partije, kasneje pa tudi iz OF. Med vojno je bila zaradi svojega proslovenskega političnega aktivizma več mesecev zaprta v italijanskih zaporih, kasneje pa poslana v nemško koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Po vojni je bila ena izmed obsojenih v zloglasnem, montiranem **Nagodetovem procesu leta 1947**. Obtožena narodnega izdajstva je bila obsojena na dvajsetletno zaporno kazen in petleten odvzem vseh državljanskih pravic, kar je pomenilo, da tudi potem ko je po šestih letih le prišla iz zapora, ni smela delati, celo pisalnega stroja ni smela imeti. Do smrti leta 1985 jo je preživljala sestra Ivanka Špindler (v filmu jo je upodobila **Saša Pavček**), Angela pa je v tem času skrivaj pisala knjigo *Skriti spomin*, po kateri je nastal tudi film.

Lejla Švabić

Angela Vode (1892-1985), učiteljica prizadetih otrok, organizatorica gibanja za pravice žensk in ena prvih komunistk, je bila nekaj časa pozabljena, zakaj. Bila je komunistka, a so ji predvojne oblasti dovolile objavljati feministične teme. Že pred vojno, pa so jo komunisti vrgli iz partije, ker je bila proti sporazumu med Hitlerjem in Stalinom, komunizmom in fašizmom. Po vojni so jo komunisti zaprli, ji vzeli vse pravice, ni smela več objavljati, komaj je prišla do svojega pisalnega stroja, bila je popolnoma nadzorovana. Pri njej se vidi razlika med predvojnimi in povojnimi režimom. Predvojni ni bil kaj prida, a ta povojni, revolucionarni, je bil veliko hujši - razmišljujočemu človeku je vzel vse, vrgel ga je v zapor in na to v anonimnost in izoliranost.

Pressmeddelanden

Jure Piškur

Naturvetenskap

Publicerad: 2009-03-31

Snabbmuterande jästsvampar orsakar fler infektioner

På senare år har en jästsvamp orsakat allt fler infektioner hos människor. Den kan mutera överraskande snabbt genom att omorganisera sina kromosomer. På så sätt kan den tåla högre doser av medicin. Detta framgår av nya forskningsrön från Lunds universitet.

En jästsvamp vid namn *Candida glabrata* är vanligt förekommande på utsidan av människors hud. Där gör den ingen större skada. Men om den kommer in i blodsystemet kan den vara direkt livsfarlig för människor med nedsatt immunförsvar, exempelvis cancerpatienter.

– Den kan faktiskt äta upp en inifrån, säger Jure Piškur, professor vid institutionen för cell- och organismbiologi vid Lunds universitet.

Jure Piškur har tillsammans med en grupp forskarkollegor studerat den bakomliggande

förklaringen till att denna jästsvamp orsakar allt fler infektioner hos människor. Forskargruppen har upptäckt att *Candida glabrata* kan mutera på ett överraskande sätt. Istället för att mutationer sker i enstaka gener hos svampen så kan denna jästsvamp mutera genom att omorganisera sina kromosomer och göra kopior av stora kromosombitar.

Effekten av detta är att *Candida glabrata* blir allt mer tålig mot svampdödande medicin. Den aktuella forskningsrapporten visar att en viss minikromosom kan få jästsvampen att överleva även om den behandlas med nästan tio gånger högre dos än vanligt av antisvampmedlet fluconazole. – Vår forskning syftar nu till att identifiera de svaga punkterna hos *Candida glabrata* så att man kan utveckla effektiva mediciner, säger Jure Piškur.

Candida glabrata har blivit den näst vanligaste jästsvampen hos människor. Främst orsakar den irritation, exempelvis i underlivet. Jure Piškur betonar att människor med normalt immunförsvar löper extremt liten risk att drabbas av den livsfarliga formen av svampinfektion via blodsystemet. Den allra vanligaste typen av svamp hos människor heter *Candida albicans* och orsakar vanligt förekommande infektioner i kvinnors underliv. Denna jästsvamp är relativt lätt att behandla med svampmedel. Men allt oftare efter behandling ersätts *Candida albicans* i underlivet med den mer resistenta *Candida glabrata*.

Forskningsresultaten kring *Candida glabrata* har nyligen presenterats i två vetenskapliga tidskrifter, PNAS och Nature Review Microbiology.

Fakta om kromosomer och gener:

Kromosomer är de strukturer som alla gener sitter på. Om man liknar kromosomerna vid bladen i en bok så är generna de enskilda orden på varje blad. Istället för att enstaka ord ändras, så som sker vid vanliga mutationer, handlar det här om att ett antal blad blandas och i vissa fall även kopieras och sätts in i boken utan särskild ordningsföljd. Generna är alltså desamma som tidigare, men hela arvsmassan blir ändå förändrad genom att bitar av kromosomerna uppstår i en ny ordningsföljd och i flera kopior.

För mer information kontakta Jure Piškur, tel nr 046 – 222 83 73 eller Jure.Piskur@cob.lu.se

[Lena Björk Blixt](#)

MIHAELA HOJNIK

SLOVO

LOCUTIO 48 (*4. marec 1946, Slovenska Bistrica – †28. december 2008, Stockholm), končala je učiteljišče v Mariboru in razredni pouk na Pedagoški akademiji v Mariboru. Poučevala je v Ločah, pri Sveti Ani v Slovenskih goricah in v Zgornji Kungoti. Od 1979 je živela na Švedskem in poučevala v dopolnilnem pouku otroke slovenskih izseljencev. Ko pa je slovenska vlada ukinila podporo dopolnilnemu pouku, je začela poučevati otroke muslimanskih afriških in azijskih priseljencev. Objavljala je v Našem glasu, glasilu Slovecev na Švedskem, kjer je urejevala literarne strani. Objavljala je zgodbe in pesmi v Mentorju, Literaturi in v Dnevniku, na radiu Ljubljana v Literarnem nokturnu in v Literarnih utrinkih in v reviji Locutio. Pisala je pretežno pesmi, a tudi kratko prozo. Je začetnica žanra gnusljivk (gnusnic) oziroma maločudnic, kot ga je evfemistično poimenovala, da ne bi dražila povprečnega okusa. Objavljala je po revijah.

Publikacije: SLOVENSKA KUCHARICA NA ŠVEDSKEM, pesniška zbirka, prvenec (založba EMONICA, Dušan Cunjak, Ljubljana 1998)

SUHA USTA, pesniška zbirka (Mariborska literarna družba, Svetlin 13, Maribor 2000)

JEMLJE SE MI

* * *

Mrtva mama mi včasih dihne v uho,
da se ji je zahotelo
pečenega kruha iz Fajertagove
parne pekarnice.

* * *

Odmor v kinu so mi vzeli
in biljeterko,
ki vonj po borovih iglicah
špricne v dvorano.

* * *

Pri Mercatorju nimajo
Kalodonta z okusom šumskih
jagoda -
zato ta moj zobobol in ves
zobni kamen.

* * *

Mara iz Svečine
mi željo iz oči prebere -
Divko in Projo mi skuha.

* * *

Brez Hoffmanovih kapljic
ne bo nikoli konca
tej teži v mojem drobovju.

* * *

Vampe naj mi preneso,
vanje bom žemljo
kot hostjo namakala.

* * *

Malinovca in napolitank
mi na odejo prinesi,
ko pod hruško v senco ležem.

* * *

Joda bi si nakapala na prasko -
da bi po koži zaoral
z žolto sledjo.

* * *

Cigaret s filtrom
ne pušča na ustnicah mrvic
tobaka,
ki bi jih zamišljeno s palcem
odstranila.

* * *

Na divan se zlekнем,
da utrujenost z gležnjev
odkapne.
Zdaj naj mi Jelka Cvetežar
zapoje.

* * *

Ta ocvrti piščanec,
ki počasi papir masti,
bi mi teknil le pred
Železničarsko kočjo na Pohorju.

* * *

Ne nagibam se več skozi okno
vagona.
Vožnja je brez tveganja.
Lokomotiva ne meče isker.

* * *

Ko si dež nad Gosposko
zadnji koder odcedi
se spomni Frančeka z marelo.

* * *

V nedeljo angel z mojim
očetom
na radio prifrči.
»Še pomnite tovariši?« bi rad
poslušal.

* * *

To lakoto,
ki me na severu pesti
uteši le šunkarica na enotnem
kruhu.

REČEM SI...

* * *

Rečem si:
Branka in Janez nista na
počitnicah.
Ne bo ju več nazaj.

* * *

Na Bertinem grobu okrogli
kančki.
Rečem si,
nikoli si več biserne ogrlice ne
nadene.

* * *

Pavle se nikoli več ne bo
predme s črnim kolesom
zapeljal.
Nikoli več, si moram reči.

* * *

Jeseni si rečem:
teta iz Svete Marjete
ne vkuhava več sliv in marelic.

* * *

Pikaste kopalke lahko mirno
pozabim,
nase jih več ne spravim,
si to poletje rečem.

* * *

Zadihana več ne poležem pšenice
po veselici za vasjo,
nikoli več, si rečem.

* * *

Na tej poti so me že tolikokrat videli,
moral bi me prepoznati,
si rečem.

* * *

Pri tej hiši se nihče več ne spomni,
da si nekoč pri njih vedrila,
si rečem.

* * *

To drevo ti ne ponudi veje,
da se mu v krošnjo povzpeš,
si moram reči.

DREVO

Privezati k deblu
tistega,
ki je drevesu rano zadal.
Odsekati desnico,
ki je sekira držala,
odsekati levico,
da desnici ne sledi.
Kri naj se steka
vzdolž korenine.
Tri dni in tri noči
device naj jočejo
nad vlažnim lubjem.
Četrti dan
se novo drevo posadi.

ŠVEDSKA ZELENJAVA

S solato opraviš na hitro.
Preпусти se topo.
Nobenih skrivnosti
med enostavnimi listi.
Zrel paradižnik ne počni.
Rana na stebelcu rezko ne vonja.
Kam vodi švedski por
nočni nemir.
Od kod ta pusta prst
med stebelnimi listi?
Tu zelenjava
roma pod nož kot po preišljenem
dogovoru
nobenega zdriza, nobenih sokov.
Stisnjenih ustnic,
napol v zadregi
jo mečem vročo maščobo.

Mihaela Hojnik
Prispevek poslal Pavel Zavrel

haiku

Jutranja svetloba
Na predpražniku velik pravokotnik

Belo pismo

II

Češnjev cvet
Nazaj v bujne krošnje -

Metulji

III

Zoreči posevki -
Zapuščam senco
Pod orehovim drevesom

IV

Enajstero ivnatih lističev
V novembru, enajstero ptic
Zaspanci na trhlih vejah stare hruške

V

dišave orehove potice
Gola lipa na vrtu -
Praznični večeri

VI

Postojim
Na mojih poteh ta večer -
Sneg gosto naletava

VII

Veter z vonjavami boža vrtove
Oblak se zrcali v vodni gladini
Ptice selivke - ena, dve ... stotere - se vračajo

VIII

Vaški zvon se oglašja
Otožno pritrkavanje. Nekdo se za vedno poslavlja

IX

Nočem, da me sesuješ v prah
Sonce, preteči vir življenja
Skrivam se v bukoví senci

2009/01/28

...

Augustina Budja

Vokalni koncert pevskega zbora DIVERTIMENTO iz Landskrone na Švedskem v Domžalah

RESEBERÄTTELSE FRÅN SÅNGKÖREN DIVERTIMENTOS RESA TILL SLOVENIEN 19/5-24/5 2009

Deltagare: Dirigent: Johanna Erlingson. Sopraner: Camilla Andersson Cecilia Brandt Pernilla Gudmundsson Renco Susanne Herbing Jannicke Larsson Anna Lindén Lisbeth Svedenborn. Altar: Ingrid Bengtsson Birgitta Gustavsson Anki Johansson Frida Larsson Anita Leijonberg Maria Pernet. Tenorer: Ingvar Lindén Mats Nyström Henrik On Roger Stoltz. Basar: Zvonko Bencek Johan Hernnäs Hans Olof Johansson Dan-Åke Nilsson. Övriga: Lisa Lindén (10 månader)

TISDAG 19/5:

De flesta av oss samlades på Landskrona station för tågavfärd mot Kastrup. När också Mats kommit på i Lund och Camilla och Johanna i Malmö var

samlingen Slovenienresenärer komplett. Ankomst till Slovenien vid midnatt.

ONSDAG 20/5: Denna dag åkte vi till Ljubljana. ... Tillbaka till hotellet blev det först tid till vila, sedan serverades vi en slovensk buffé i hotellets restaurang.

TORSDAG 21/5: Strax efter 9 gick bussen till Postojna som har en enorm grotta. Vi åkte först ett litet bergochdalbaneliknande tåg en bra bit in i grottan och fick sedan gå genom den bland stalaktiter och stalagmiter. Dessa växer cirka 1 mm på 100 år och med tanke på att de kunde vara tiotals meter höga kan man ju föreställa sig hur gammal grottan är.

Droppstensbildningarnas utseende gav associationer till så vitt skilda saker som spaghetti, nylonstrumpor, bacon, spettekaka eller kyrkogel. En del av grottan kallades för konsertsalen så det måste vi ju testa tyckte vi. Vi ställde upp oss där och sjöng Så skimrande var aldrig havet. Tack vare ekot lät applåderna från vår lilla publik i grottan mer än en fullsatt salong hemma på Landskrona Teater. Från grottan åkte vi först och åt lunch, därefter till Lipica nära

gränsen till Italien. Här föds de berömda vackra vita lippizanerhästarna upp. ... Från Lipica åkte vi sedan tillbaka till hotellet. Här samlades vi i matsalen och sjöng igenom en del av konsertprogrammet, fick lite tid till uppfrysning innan middag.

FREDAG 22/5: ... Efter frukost åkte vi till Arbortum, en stor botanisk trädgård med bland annat en stor orkidéutställning som Lisbeth endast med milt våld kunde förmås att skiljas från. Vi var där i cirka tre timmar och åkte sedan för att äta lunch på en restaurang som drivs av en speleologisk förening (speleolog = grottforskare). På denna restaurang arbetar Danni, en vän till Zvonko som är född i Sverige och talar svenska. ... Från detta ställe gick vi vidare till sporthallen i Domzale som denna kväll var platsen för stadens blåsorkester som firade 125-års jubileum med en fantastisk konsert med härlig blåsmusik och med bland annat en kvinnlig sångsolist, Nusa Derenda, som tävlade i Eurovisionsschlagerfinalen för Slovenien i Köpenhamn 2001. Efter konserten blev det buffé och lite mingel med orkestern och Zvonko överlämnade gåvor från Landskrona stad. Vi passade också på att bidra lite till underhållningen genom att sjunga två sånger och puffa för vår konsert tillsammans med kören från Domzale dagen efter.

LÖRDAG 23/5: Efter gemensam lunch i Domzale blev det lite tid för uppfräschning innan vi först blev fotograferade av hotellägaren för uppsättning på väggen i lobbyn, som var full av foton av mer eller mindre kända hotellgäster, bland annat en hel del skönhetsmissar, vi var dock betydligt mer påklädda än dessa med våra kördräkter (smoking för herrarna, svart körklänning/-dräkt med färgglad scarf för damerna). Sedan klädde vi oss lite mer civilt och tog med oss **Körerna SLAMNIK och DIVERTIMENTO, Domzale**

kördressarna under armen till stadens kulturhus, en fin byggnad ungefär 100 år gammal och med en härlig akustik i konsertsalen. Vi sjöng igenom vårt program och bestämde positioner för några av numren, framför allt Komm süsser Tod och Till Österland vill jag fara där vi ju står utspridda i lokalen. Klockan 19:30 var det dags för konsert. Tyvärr var det inte så mycket publik men både vi och vår lokala värdkör gav dem i alla fall en fin sångupplevelse. Johanna verkade också helnöjd och sa att detta var den bästa konsert vi någonsin gjort med henne som dirigent och det är ju ett bra betyg även till hennes sätt att leda oss. Även den lokala kören var väldigt duktiga, inte minst med tanke på att de startade kören för bara ett halvår sedan. Danni var konferencier och blandade slovenska och svenska i sin presentation av våra nummer, även Zvonko fick säga några ord och tacka för att vi hade fått komma och berättade också lite om historien bakom kombinationen Drunken sailor/Styrman

Karlsson. Vi fick också efteråt träffa de andra körsångarna på en buffe, och även här talade Zvonko för oss och

överlämnade presenter. När vi sen kom tillbaka till hotellet var det dans där, som visade sig vara en privat fest men några av oss var också inne och dansade utan protester från festdeltagarna. Vi fortsatte sedan med lite egen fest på terrassen och i källaren.

SÖNDAG 24/5: Så var det då vår sista dag i Slovenien. Efter frukost, packning och utcheckning tog oss bussen till de natursköna trakterna kring Bled i nordvästra delen av landet. Här fick vi åka en gondolliknande båt som trots att den tog oss alla roddes av en enda man. Vi åkte ut till en ö i en sjö där det fanns en stor kyrka där man om man ville själv kunde få ringa i kyrkklockan och önska sig något, vilket dock ingen av oss gjorde. På väg till flygplatsen stannade vi också till vid en annan kyrka som är ett stort pilgrimsmål för slovenska

katoliker. Flygresan hem gick också bra, vi åkte nu i ett något större plan än på ditresan.

Ett stort tack till resekommittén (Sussie, Vibeke, Anna L) och inte minst till Zvonko för denna helt FAN-tastiska körresa som visade vilken fin sammanhållning och vilket fint kamratskap vi har i Sångkören Divertimento.

Vid ordbehandlaren Johan Hernnäs (I något förkortad version)

Še nekaj vtisov in odmevov s turneje Divertimento

Koncert, organiziran od strani Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, območna izpostava Domžale, je bil res čudovito doživetje za vse ljubitelje vokalnih koncertov. Tako sta se Mešani pevski zbor Divertimento iz Landskrone na Švedskem in Mešani pevski zbor Slamnik KD Ihan potrudila in poslušalci smo pri tem resnično uživali. Pevci s Švedske so čudovito petje popestrili še z vložki in nagovorom slovensko govorečega Zvonka Bencek in tako nam je čas vse prehitro minil. Ambijent kulturnega doma, dobra organizacija, še posebno pa nepozabno petje obeh zborov nam bo ostalo še dolgo v spominu in še sedaj odzvanja v naših ušesih. Hvala domačim pevcem, organizatorjem z napovedovalko, predvsem pa gostom iz daljne Švedske za res nepozabno doživetje.

Reporter in fotograf Branko

Pa moji vtisi? Moji švedski kolegi ne morejo prehvaliti Slovenije in njenih prebivalcev. Mogoče malo pretiravajo, ne vem, toda splošni vtisi so absolutno pozitivni, ali kot bi Švedji rekli "överväldigande", mogočni, veličastni. Nekaj med njimi mi jih je priznalo, da so bili občutki, ko smo šli na pot, kar malo mešani. Predvsem tisti, ki so že bili na vzhodu, na Poljskem in Češkem in so morali vse skupaj kar krepko revidirati. Tudi družina Bibič – hotelirji - je bila enkratna. Jaz osebno sem pa tudi zelo vesel, da sem, seveda s tvojo pomočjo, Danni, uspel pokazati svojo domovino v najlepši možni luči. Dobra reklama za Domžale in celo Slovenijo. Cela ta skupina vidi Slovenijo v čisto novi, veliko lepši luči, kot so si jo predstavljali.

Brez dobre organizacije in prijaznih ljudi vse to ne bi moglo uspeti tako dobro. Pri ogledu Ljubljane nas je na priporočilo Jane Čop s SSK v Ljubljani vodil izvedenec, zgodovinar, ki nam je v zanimivi luči prikazal nekatere Plečnikove zasluge. Posebej bi se rad zahvalil tudi zakoncema Koncilja – Mojci in Matjažu, ki sta koncert tudi posnela in ga ovekovečila na DVD-ju. V hotelu Krona smo se počutili kot doma, hvala Silva in Martin, za vajino gostoljublje! Priporočam rojakom, ki jih bo pot vodila v Domžale, da odsedijo v hotelu Krona, standard hotela je res enkraten v vseh pogledih! Kontakti s hotelom: tel. ++386 1 7240 700, hotel.krona@siol.net ali www.hotel-krona.com. Pa prispevek domačink, ki so se potrudile in napekle peciva za užitek nastopajočih in gostov po koncertu, je bil neprecenljiv! Petdnevna turneja pevskega zbora Divertimento v Sloveniji je samo ena izmed možnih oblik kulturnega povezovanja med državama. Pesem pove več kot sto besed. Pomembno je bilo tudi, da so si švedski prijatelji ogledali Slovenijo od blizu in se prepričali o lepotah narave in prijaznosti ljudi. Hvala vsem, ki ste pripomogli, da je projekt odlično uspel!

Zvonko B., Branko V. in Danni S.

Zvonkotu sta za glasbene uspehe izročila darilo

Verdevova, moj stric pa mu je podaril svojo knjigo pesmi, vendar mu ni osebno izročil...pa saj se mi zdi, da bodo zanimive tudi zate, Gusti, pesnico našo. Po koncertu je bilo ogromno dobrot na mizi, ena od mojih pevk upokojenskega okteta je spekla belokranjsko pogačo, ki jo je prinesla VROČO še tja...dol so popadali, lahko rečem v slengu. Pekli so tudi drugi, ne bi naštevala vseh imen. Med drugim sta pekli tudi Veronika in Sabina, Davidova žena. Pridne so bile naše deklince in žene. Sicer pa upam, da sem z zborom res stkala prijateljske vezi, ki ne bodo hitro usahnile, so tudi meni izredno prirasli k srcu.

Danni

20 let od zahteve po suvereni Sloveniji

Pred natanko 20 leti so predstavniki slovenskih opozicijskih gibanj podpisali **Majniško deklaracijo** in z njo zahtevali suvereno državo slovenskega naroda. Deklaracijo, ki je postavila temelje Demosovega političnega programa, je na množičnem protestnem zborovanju, poimenovanem "odprta seja predsedstva RK ZSMS", ki je sledilo aretaciji **Janeza Janše**, pred 20 leti prebral pisatelj **Tone Pavček**.

Podpisniki te listine izjavljamo in sporočamo:

1. da hočemo živeti v suvereni državi slovenskega naroda;
2. kot suverena država bomo samostojno odločali o povezavah z južnoslovanskimi in drugimi narodi v okviru prenovljene Evrope;
3. glede na zgodovinska prizadevanja slovenskega naroda za politično samostojnost je slovenska država lahko utemeljena le na:
 - spoštovanju človekovih pravic in svoboščin,
 - demokraciji, ki vključuje politični pluralizem,
 - družbeni ureditvi, ki bo zagotavljala duhovno in gmotno blaginjo v skladu z naravnimi danostmi in v skladu s človeškimi zmožnostmi državljanov Slovenije.

Vsebina Majniške deklaracije

Društvo slovenskih pisateljev, Slovenska demokratična zveza (SDZ), Slovenska kmečka zveza (SKZ), Slovensko krščansko socialno gibanje (SKSG) in Socialdemokratska zveza Slovenije (SDZS) so v uvodu deklaracije zapisali, da jih nespornosti, provokacije in odkrite sovražnosti, ki so jih v letu 1989 doživljali Slovenci v Jugoslaviji, prepričujejo o prelomnosti zgodovinskega trenutka in jih obvezujejo, da v jasni obliki izrečejo svojo voljo, iz katere bodo sledila dejanja v prihodnosti. Majniška deklaracija je bila temelj političnega programa Demokratične opozicije Slovenije (Demos). V Demos so se leta 1990 pod vodstvom **Jožeta Pučnika** združile politične stranke, nastale v letih 1989-1990, in sicer SDZ, SDZS, SKSG oz. Slovenski krščanski demokrati (SKD), SKZ in Zeleni Slovenije. Deklaracija je bila objavljena v dnevnem časopisju, v Delu, 10. maja 1989.

Vir: Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

NEKROLOG - JUSTIN HRIBERŠEK

Umrl je Justin Hriberšek. Sorodniki in nekateri slovenski rojaki so se od Justina poslovili dne 6. maja 2009. Justin je bil soprog, oče in stari oče, kakor tudi slovenski rojak, ki je dolga desetletja živel v Halmstadu na jugu Šveske.

Justin Hriberšek se je rodil 5. septembra 1926 v Laškem, Slovenija. V družini je bil 7. otrok po vrsti, 3. sin v družini Hriberšek od šestih fantov in enega dekleta. Otrokom je že v rani mladosti umrla mama, kot 15-letni je moral prevzeti odgovornost za brate in sestro, in je začel delati v rudniku. Istočasno je hodil v osnovno šolo. Ko je bil star 17 let, sta bila z bratom mobilizirana v nemško vojsko v drugi svetovni vojni. Ob koncu

vojne je bil v ujetništvu v Franciji, Marseille, od koder se je vrnil v domovino leta 1945, v svojo rodno vas. Takoj po vrnitvi domov je moral na odsluženje vojaškega roka za dve leti.

Na začetku 1948. leta je Justin začel obiskovati metalurško šolo, istočasno je delal v železarni Ravne na Koroškem: Martinovka peč je bilo njegovo in njegovih sodelavcev delovno mesto, kjer so tekmovali kdo bo največ ton jekla vliv v določenem času. In tako je Justin postal prvak proizvodnje. Obiskala jih je mlada novinarka, Marija, z namenom da bi napisala članek o njegovi dejavnosti in na ta način sta postala z Justinom par in se poročila leta 1951. Tedaj je Justin postal tudi oče Marijinih treh sinov – Ivana, Marjana in Karla.

Kmalu je Justin v službi poklicno nagrajen tako, da odputuje na specializacijo na Švesko, v Smedjebacken. Po vrnitvi domov pripoveduje svoji družini, da je bil v eni najboljših držav na svetu, na Švedskem. Leta 1953 se je povečala družina za sina Justina in leta 1953 še za Matjaža. Tedaj je bil čas komunistične Jugoslavije pod vlado Tita. Justinova soproga, novinarka Marija, svobodomiselna oseba, si je s svojimi članki, ki niso ugajali režimu, onemogočila svoj življenski obstoj v svoji domovini. Leta 1966 odputuje Justin na Švedsko, naseli se v pokrajini Dalarna, ostali člani družine pa kakšno leto pozneje in vs skupaj se nato preselijo v Halmstad. Justin se zaposli v železarni Halmstad Järnverk. Leta 1976 se vselijo v svojo hišo – Pontongatan, v južnem delu mesta Halmstad. Družina je tudi imela vikend v Hertered, vse do leta 1988.

Kmalu po osamosvojitvi Slovenije, ljubljene domovine, je Justin izgubil svojo soprogo, Marijo Hriberšek, zavedno Slovenko, pesnico in pisateljico, znano med Slovenci na Švedskem. Umrla je leta 1993. Nekaj let po smrti soproge se je Justin poročil z Anico, ki je ostala njegova življenska sopotnica in žena kar vsa preostala leta skupnega življenja, vendar je bolezen vse prekmalu omejila Justina. Poslednja leta je Anica vzorno in z ljubeznijo negovala Justina, dokler ni napočila njegova zadnja ura življenja.

Justin Hriberšek je bil član Slovenskega društva SKD Ivan Cankar celih 31 let. Svetal spomin na Justina bo ostal med nami za vselej. Justin - kot ljubitelju slovenske besede, pesmi in literature – kar nas je Slovence na Švedskem močno povezovalo – ti voščimo zadnji pozdrav in ti sporočamo, da boš ostal v naših mislih in srcih.

Justinovo največje zadovoljstvo je bilo delo na vrtu, gojenje zelenjave in cvetlic, drugi del svojega prostega časa je namenil nabiranju gob in raznih gozdnih sadežev. Istočasno je vse to izkoristil za sprehode v gozdu na svežem zraku. Tokrat pa Justina ne bomo več srečali v gozdu, ne na vrtu med svetlicami. Njegova življenska pot je končana, Bog mu daj večni mir in pokoj - naj mu bo zemljica lahka!

Za slovensko skupnost v Halmstadu

Jože Godina

Iz verskega tednika DRUŽINA

26.4.2009

Ob upoštevanju nekaterih zgodovinskih dejstev, ki so vplivala na našo kolektivno zavest, bi se dalo razložiti in razumeti patologijo sedanosti. Tisti, ki z grozotnimi številkami dokazujejo, da je 20. stoletje najbolj krvavo v zgodovini človeštva, imajo prav. Dve svetovni vojni in drugi spopadi so tako usodno zarezali v celično strukturo – družbe–družino –, da je moralo priti do krize očetovstva in materinstva, posledično pa do krize avtoritete, reda ter razumevanja ljubezni v njeni erotični in agapični razsežnosti. Če temu dodamo ideološko utemeljeno pravico, da človek sme pobijati bližnje zaradi nekakšnih futurističnih idealov, nekakšne popolne družbe, smo na odprto rano krvavih spopadov dolili najhujšo obliko zločina – bratomor. Na takšno podlago je v Sloveniji cepljenih tistih 250.000 ljudi, ki jih ubija alkohol, nekaj sto samomorilcev, nekaj deset tisoč zasvojenih z mamili in drugih, ki

tako ali drugače ogrožajo svoje ali življenje drugih. V tako ranjeni, bolni, psihično izmzgani družbi najdemo dovolj patologije, ki ni več sposobna razlikovati med dovoljenim in prepovedanim, normalnim in nenormalnim, med moralnim in nemoralnim, med dotakljivim in nedotakljivim, med primernim in neprimernim. Razprava o Titovi ulici, v slovenskem glavnem mestu, je simptom te kolektivne patologije. A če pomislim, kako sem sam na zadnji veliki paradi v čast Titu, leta 1975, korakal v ešalonu mimo maršala in njegovih priložnikov, razumem, da tistim, ki jim je bila odvzeta sleherna transcendenca, ostaja *bog Tito*, edina oprijemljiva os za osebno integriteto, ki je od cicibanstva naprej zidala na podobi socialističnega človeka po meri Tita in pajdašev. Takrat v tistem ešalonu sem v svojem spominu že nosil informacijo o pobitih v Rogu in na Teharjah, takrat sem že vedel, da

smem Balantiča brati samo pod odejo in da je Kocbek kapituliral z Dolomitsko izjavo. Kljub temu me je psihologija množice posesala vase, da nas je nosilo nekaj metrov nad zemljo, ko so nas Beograjčanke zasipavale z rdečimi nageljni. Ko si v stroju, pamet odpove! Parade so imele prav ta namen: spraviti posameznika v del te mašinerije, ki danes koraka, jutri pa brani domovino oziroma pobija »neprijatelja«, kot je učila takratna vojaška doktrina.

Lahko torej razumem, zakaj bi nekateri še vedno radi korakali pred simbolom sistema, ki nas je potreboval, če smo bili brez pameti. Ne razumem pa, da tisti, ki se imajo za poklicne varuhe razuma – to bi naj bili filozofi – kličejo v sedanjosti na pomoč idejo komunizma, ki naj bi znova pomagala rešiti zavoženi kapitalizem. Ko pamet tako daleč odpove, je kolektivna patologija na vrhuncu in ostaja samo še

vprašanje časa, kdaj se bo ideja sprevrgla v novo morijo. Od Čosićevih idej do Miloševićeve prakse je minilo samo nekaj let.

Od restavradorjev komunizma do nove revolucije je lahko samo nekaj mesecev, saj v sedanji gospodarski krizi dvojni nimajo kaj izgubiti: tisti, ki so na cesti, in oni, ki jim je od špekulantsko pridobljenega bogastva ostalo tako malo, da jim lahko samo vojno dobičkarstvo vrne izgubljeno. Demokratizacija Evrope je bila z obema svetovnjima vojnama resno ogrožena. V tretje gre rado. Nujno je storiti vse, da rešimo demokracijo, saj s tem rešujemo pamet. Pametni so bili oporečniki v diktaturah, zato tudi njihove žrtve. Špekulanti in manipulanti so se vedno znašli, zato je bila tudi pod Titom vrhovna vrednota »snađi se«!

Ivan Štuhec

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Dogodki na Švedskem | Zvone Podvinski

Krst v Jönköpingu: Zaradi obveznosti slovenskega dušnega pastirja na Švedskem, je bil krst drugorojenca Vincenta Ludviga Maka v petek ob treh popoldan v župnijski cerkvi Sv. Frančiška, kamor pripada tudi ta slovensko švedska družina Andersa in Karoline Mak. Krsta so se udeležili ožji sorodniki družine Mak in Stridkvist, ki so lepo sodelovali pri krstnem slavlju. Otroci so staršem dar Božji, s katerim je potrebno lepo ravnati in se zavedati svoje odgovornosti pri vzgoji v krščanskem duhu. Drevesce, ki ga človek posadi, potrebuje da ga sadjar obrezuje, da bo jeseni dalo svoj sad. Tako naj se starši zavedajo svoje velike odgovornosti pri vzgoji v krščanskih vrednotah, kajti le tako bo lučka vere dobivala potrebno olje, da bo čim dlje svetila in da bo pomagala novorojencu na poti v večnost, kjer je naša prava domovina.

Staršem in starim staršem ter stricem in tetam iskrene čestitke ob tako veličastnem dogodku, kakor tudi vsega potrebnega blagoslova in modrosti, da bodo otroci vzgojeni v krščanskem duhu ter da bodo zares srečni v svojem življenju.

Oltar v cerkvi sv. Jurija v Mozirju, kjer sta se poročila Jerica in Martin Gregorc, poroko je vodil g. Zvone Podvinski

Pokojni Anton Završnik iz Borlänge: Teden, v katerem se je slovenski duhovnik Zvone vrnil na Švedsko po zasluženem dopustu, je bil zelo aktiven. Krsti, sv. maše in srečanja z rojaki, kakor tudi pogrebna maša in slovo od rojaka daleč proti sredini Švedske, v Falunu, je zahteval mnogo moči. Hvala rojakom iz Köpinga, ki so nudili svojemu duhovniku potrebno streho nad glavo in gostoljubje, da je mogel v ponedeljek po četrti nedelji v mesecu avgustu voditi pogrebno sv. mašo za pokojnega rojaka Antona Završnika. Poleg sina in drugih znancev, sta se pogreba udeležili tudi sestra pokojnega Jožica Belcijan s hčerjo, ki sta pospremili žaro s pepelom na Brdo pri Lukovici, kjer je bil brat v Kristusu pokopan v grobu svojih domačih.

Rojen je bil 17.08.1933 v Rečici ob Savinji kot tretji izmed šestih otrok na majhni kmetiji. Kot osemnajstletnemu fantu, mu je umrla mama, stara komaj 40 let. Šel je od doma, nato v vojsko. Ko se je vrnil iz vojske, je šel za delom na Koroško. Delal je v rudniku svinca v Mežici. Tam si je tudi zgradil hišo, se poročil in v zakonu sta se mu rodili dve hčerki.

Prišle so težave in tako se je odločil, da odide po svetu. Odšel je na Švedsko, zopet delal v rudniku železa. Ko mu zdravje ni več dopuščalo tako težkega dela, se je zaposlil v tovarni železa v Borlänge, tam je tudi dočakal zaslužen pokojnino. Med dolgoletnim bivanjem na Švedskem, se mu je rodil tudi sin Ingemar, ki mu je bil v zadnjih letih edina tolažba, saj je zelo lepo skrbel za njega, ko je zbolel. Za njegovo skrb in pomoč se mu vsi sorodniki lepo zahvaljujejo. Njegovo življenje je bilo eno samo delo in trpljenje, delal je tudi v Iraku, da bi izboljšal življenjski standard v družini. Naj pokojni brat v Kristusu počiva v miru in naj ga angeli spremijo pred prestol vsemogočnega in usmiljenega Boga, kjer naj prejme plačilo večnega življenja v nebesih.

Iskreno sožalje velja tudi družinama Karla Arih iz Poljčan in iz Köpinga, kakor tudi družini pokojnega Franca Lipič, ki je umrl na Hotizi in ima sorodnike v Halmstadu na Švedskem. Od pokojnih rojakov so se poslovili v mesecu oktobru 2008 v župnijah, od koder izhajajo korenine teh dveh pokojnih bratov v Kristusu.

Poroke: V soboto 16. avgusta sta življenjski da izrekla pred Bogom in pred pričama v cerkvi Sv. Martina v Zlakovi na Pohorju **Petra Brdnik in Luka Juhart**. Za prijetno razpoloženje na ohceti so poskrbeli člani Kvinteta Dori. Novoporočenca sta povezana z rojaki na Švedskem, saj je Petra nekaj mesecev študirala na južnem Švedskem. Njen mož Luka pa je s svojo harmoniko koncertiral v cerkvi Kristusa Kralja v Göteborgu.

Glasba ju je povezala z mnogimi po Evropi in del teh je bil navzoč tudi na njuni poroki, ki je bila nekaj posebnega, saj so bili gostje iz Skandinavije in od drugod iz Evrope. Danes sta doma uspešno zaposlena. Želimo jima uspeha na področju šolstva. Predvsem pa, da bi bila dobra zakonca in še boljša vzgojitelja tudi lastnih otrok, ki naj jima bodo kot biseri v okras.

Zadnjo soboto v septembru 2008 sta izrekla svoj življenjski da **Sara Osovniker in Blaž Kraner** v cerkvi Sv. Lovrenca na Pohorju. Tudi Blaž in Sara sta že dolgo povezana s Švedsko in švedskim vagabundom, ki je nekaj bil tudi njun katehet. Leta 1995 sta, skupaj s še drugimi rojaki od Sv. Lovrenca na Pohorju, za Binkošti poromala v Vadsteno, kjer so s svojim petjem obogatili praznično bogoslužje. Blaž in Sara, pogumno na novi življenjski poti in postajata tudi vidva Božja zaupnika in varovanca.

Sobota 11. oktobra se bo zapisala v zgodovino družin Bukovec iz Mozirja in Gregorc iz Ajdovščine, saj sta njuna **Jerica in Martin** v cerkvi sv. Jurija v Mozirju pred Bogom in pričama obljubila, da se bosta ljubila vse življenje in si bosta pomagala v dobrem in hudem ter bosta vztrajala na skupni poti, dokler ju smrt ne loči. Jerica, ko glasbenica in zborovodkinja, je uspela povezati v bogoslužje mnoge soliste in dobre glasbenike, ki so poskrbeli za prelepo bogoslužje, ki je kar trajalo in trajalo, a je bilo resnično eno prekrasno doživetje. Jerica in Martin trenutno živita v Stockholmu in sta zelo povezana s slovensko skupnostjo, ki se tam udeležuje slovenskih sv. maš. Jerica z instrumentom pridno spremlja ljudsko petje ter včasih poskrbi še za kakšno presenečenje s solisti, da je bogoslužje še bolj doživeto.

Draga Jerica in Martin, draga Sara in Blaž ter draga Petra in Luka, v vsakdanjem življenju se brusite drug ob drugem in iz življenja, zakonskega in družinskega, naredite eno čudovito umetnino ter bodite tako mladim v vzgled in v vzpodbudo, da se bodo z večjim zaupanjem tudi oni podali na pot zakonskega in družinskega življenja. Obenem pa vam želimo, da bi bili srečni v življenju in da bi bili deležni vselej in povsod Božjega blagoslova, da boste zmogli iti naprej, posebej ko bo težko in boste preizkušani v zvestobi. Srečno pot naprej!

Pokojni: Gospod je poklical k sebi **Karla Ariha 1. 10. 2008 v Poljčanah**. Tam so se s sv. mašo zadušnico poslovili od pokojnega rojaka. Kar nekaj let je že, kar sta se z ženo Bogdano preselila iz Švedske v Slovenijo, v Poljčane. Tam je Karlovo življenje izgorelo kot sveča. Ker pa je njuna družina na Švedskem, so žaro pokojnega Karla prepeljali na Švedsko, kjer so se **rojaki iz Köpinga**, skupaj s Karlovimi sorodniki konec decembra poslovili od pokojnega tam, kjer sta se četrto nedeljo v mesecu srečevala tudi onadva pri slovenski sv. maši. Karel in Bogdana sta vsa leta bivanja na Švedskem vselej imela svoj dom odprt tudi za slovenskega duhovnika, vse od Jožeta Flisa naprej. Bogpovrni za vso dobroto, ljubezen in gostoljubje!

Na Hotizi v Prekmurju, kamor sta se zelo rada vračala z ženo Rozalijo, pa so položili k večnemu počitku **Franca Lipiča**. Kolikokrat sta Rozalija in Franc nudila svoj dom in svojo prekmursko gostoljubje tudi slovenskim dušnim pastirjem na Švedskem. Kakor Arihova v Köpingu, sta bila tudi Lipičeva zvesta obiskovalca slovenskega bogoslužja v Halmstadu. Tudi Lipičevima boglonaj za velikodušnost ljubezen in dobroto! Slovenska skupnost v Halmstadu se je pokojnega Franca posebej spomnila in zanj molila pri sv. maši drugo nedeljo v mesecu novembru in se tako zanj zahvalila ljubemu Bogu ter ga priporočila njegovi ljubezni.

Koncem oktobra so se v ožjem družinskem krogu v **Trelleborgu** poslovili od **Jožeta Škrjanca**, ki je zadnjih nekaj let preživel, skupaj z ženo Terezijo v domu za ostarele v Bjuvu na južnem Švedskem. Bila sta ena izmed starejših slovenskih priseljencev na Švedskem. Rada sta se udeleževala slovenskih sv. maš v Helsingborgu. Bila sta zvesta bralca in naročnika verskega tiska. In ko so jima moči opešale, sta bila vesela obiska slovenskega duhovnika, posebej Terezija, ki ji sv. obhajilo veliko pomeni in ji je v pomoč in tolažbo, ko je križ težak.

Slovenska skupnost v Göteborgu se je **poslovala od Danijele Šebalj**, od tihe, skromne in preproste žene in matere, od rojakinje, ki so jo srečevali tudi v cerkvi, kjer se je udeleževala slovenskega bogoslužja. Ko je dalj časa ni bilo med njimi, so se spraševali, kje se mama Danijela. A nihče, razen domačih, ni vedel, da je zadnja leta nosila težki križ bolezni, ki jo je končno premagala. Sveča je dogorela. Veliki petek mame Danijele naj se sedaj spremeni v zarjo vstajenja in večnega življenja. Naj seme, ki je bilo položeno v zemljo, in ki mora umreti, obrodi bogate sadove večnega življenja. Pogrebna sv. maša in pogreb je bil v slovenskem duhu, saj so se njeni domači in rojaki od pokojne poslovili z mašo zadušnico in s slovensko pesmijo.

V torek 2. decembra so se v krogu domačih in še nekaterih rojakov v Landskroni poslovili od **Jožeta Kovačiča** s pogrebno sv. mašo. Žena Marija, zvesta obiskovalka sv. maše, tudi slovenske v Helsingborgu, skupaj s šestimi otroki in desetimi vnuki in vnukinjami, sestra Rozika s hčerama in tretjo generacijo otrok ter nekaj rojakov, se je udeležilo sv. maše zadušnice, ki jo je vodil narodni dušni pastir Zvone, ki je doma iz župnije Pišce, kot je bil tam doma tudi pokojni. V Božji Besedi so skupaj iskali tisto potrebno tolažbo in pomoč za nadaljnje življenje in da bi bili čuječi, saj so edino dobra dela tista, ki duši pomagajo pred neskončno usmiljenega in pravičnega Boga. **Žarni pogreb** je bil na Brezmadežno v **Helsingborgu**.

Naj bratje in sestra v Kristusu mirno počivajo in čakajo vstajenja od mrtvih. Dobri Bog, živim nakloni tolažbo in moč, rajnim pa podeli večno srečo. Naj v miru počivajo!

Krst: Veliko veselje je bilo podarjeno Karolini Mak in Jean Baptistu Graftieux, ki sta bila obdarjena s hčerkico **Isabello Mario Antoinette Mak Graftieaux**. Veliko veselje in sreča sta prevevala tudi družini starih staršev, ki tako doživljajo, kako se čudež življenja vedno znova nadaljuje iz roda v rod.

Mama Marija in ata Ludvik Mak sta bila tista siva eminenca tega lepega dogodka, namreč krsta njune vnukinje, čeprav sta se Karolina in Jean Baptist dogovorila z Zvonetom za krst v Slovenski Bistrici v torek 23. decembra 2008. Župnik Matija Tratnjek je dal dovoljenje za krst in vsa velika Makova družina ter stari starši Graftieaux so se tega dne ob 10. uri zbrali v župnijski cerkvi Sv. Jerneja, kjer je bilo krstno slavlje.

Krst je tisti temelj, na katerem človek gradi svojo duhovno podobo. Zato je še kako pomembno, da starši, ki so ob podpori botrce prinesli otroka h krstu storijo vse po najboljših močeh, da bo to novoposajeno drevesce dajalo ob svojem času dober sad lepega krščanskega življenja. Seveda pa to pomeni najprej doživljanje lepe krščanske ljubezni v družini. K podpori v zvestobi Bogu in krščanskim vrednotam, k lepemu vzgledu je bila povabljen tudi botra te deklice, Rozmary Mak D'Amico, ki ima sama tri deklice in si prizadeva živeti lepo zakonsko in družinsko življenje.

Družini Graftieaux in Mak izreka slovenski duhovnik Zvone iskrene čestitke za sprejeto novo življenje. Naj vas vse dobri Bog blagoslovi in razsvetli, da boste spoznali, kaj so vaše krščanske dolžnosti, namreč podariti otroku vero, ki je tista potrebna lučka na poti življenja, ki pomaga človeku priti v nebesa, kjer je naš pravi dom, kot je zapel blaženi škof Slomšek. Hvala župniku Matiji Tratnjeku in sestram iz Slovenske Bistrice za vso pomoč.

Jubilej **70 letnice življenja** je v krogu svojih domačih praznovala v mesecu januarju **Marija Medica**, rojakinja in članica župnijskega občestva v Göteborgu na Švedskem. Tudi slovenska skupnost se je rojakinje spomnila in ji čestitala pri sv. maši v začetku novega leta. Marija je ena izmed tistih rojakinj, ki je bila dejavna v SKD France Prešeren pa vselej je bila pripravljena pomagati tudi v okviru slovenske katoliške misije, ko je bilo potrebno sprejeti goste in jih prenočiti ter jih po slovensko pogostiti. Slovensko oltarno občestvo jo pozna tudi po lepem glasu, s katerim slavi Boga in razveseljuje človeška srca. Danes pa se z možem Vladom srečujeta z rojaki v SKD Slovenski dom in se udeležujeta praznovanj in drugih kulturnih dogodkov v okviru društva.

Draga rojakinja in slavljenka Marija, naj vam dobri Bog nakloni še veliko zdravih in srečnih let, vaši domači in prijatelji pa naj vas spremljajo in podpirajo, da boste še naprej mirno živeli »jesen« življenja, ki naj bo čim lepša in čim daljša.

Pogreb Edvarda Onesti: Sorodniki in slovenski rojaki so se 18. decembra 2008 poslovili iz od moža, očeta in starega očeta, kakor tudi od rojaka, ki je dolga desetletja živel v Malmö na jugu Švedske.

Edvard Onesti je bil rojen v Belgiji. Prav leta je preživel i Montpellier in pri 10. letih se je on njegova družina preselila nazaj v Bovec. Ob starših, mami Kristini očetu Gabrijelu ter mlajšima sestrama Elviri in Beatrice je doživljal lepoto mladostnih dni v bližini smaragdnozelene Soče, blizu slovenskih vršacev.

Po šolanju je skupaj z očetom opravljal zidarska dela. In ko je odslužil vojake, ga je mladostna radovednost pripeljala najprej v Avstrijo in od tam na Švedsko. V Avstriji je kot hkapec opravljal dela in se v tistih težkih časih po II. svetovni vojni preživljal. Tam je srečal svojo ženo Asto, s katero sta okoli 1960. leta prispela na Švedsko, kjer sta imela štiri otroke: Michaela, Marca, Gabriello in Angelo. Komaj 20 leten mladenič se je zaposlil kot varilec v Kockumsu v Malmö na južnem Švedskem, kjer je dočkal tudi zasluženi pokoj.

Ljubil je delo na vrtu, kjer je bil v stiku z naravo, kakor tudi pripravljanje hrane, tudi slovenskih jedi. Veliko sta mu pomenila tudi druženje s prijatelji, v družbi katerih je rad zaplesal, ko je zaigrala frajtonarica. Ljudje so ga imeli radi, ker je bil vselej poln humorja, vse do zadnjega trenutka v življenju.

Mir in Dobro! Želi in pozdravlja vse bralce Naše luči vaš Zvone Podvinski

Kriza vrednot

Mladost je čas, ko zorijo življenjske odločitve in to je tudi razlog, da se v tem obdobju vztrajno pojavljajo temeljna vprašanja: čemu sem na svetu, kakšen smisel ima živeti, kaj bo iz mojega življenja, kako doseči srečo, zakaj trpljenje, bolezen in smrt, kaj se zgodi po smrti ...? Zapuščenenost in osamljenost. Kdo danes ne pozna te izkušnje? Kljub sanjam in blagostanju sodobne družbe je veliko trpljenja, osamljenosti in zapuščenenosti: otroci, ki niso ljubljene, mladi brez smisla in veselja, ljudje z neuresničeni življenjskimi načrti, podrti zakoni, zasvojeni, tujci, starčki, brezposelni, bolniki. V ta navidezni svet samozadostnosti in porabništva je lani kot strela z jasnega udarila svetovna gospodarska kriza. Ta je svet zunanega blišča in neomejenega blagostanja razgalila za navadno iluzijo. Grozi, da bo odnesla še tisto, na kar so se ljudje najbolj zanašali: gmotno blagostanje in brezskrbno potrošnje. V času krize duhovnih vrednot sta prav obilje dobrin in porabniška naravnost predstavljal nekakšno alternativo krščanskemu pogledu na življenje, ki vključuje tudi odpoved in odgovorno ravnanje. Uživaj in se ne zmeni za druge, je bilo geslo porabniške družbe, ki ga danes ni več slišati prav pogosto.

Mnogi ljudje šele sedaj ugotavljajo, da je življenje brez odgovornosti in odpovedi zgolj propaganda in iluzija. Niso verjeli, da v resnično življenje sodijo tudi križi, ki so včasih tako težki, da jih en sam človek ne more nositi. Potrebni sta človeška solidarnost in božja pomoč. To pa je sporočilo velike noči in temelj krščanskega upanja: Bog sam je prišel na svet, da bi nas odrešil na križu in nas skozi vrata smrti popeljal v novo življenje! Pokazal nam je pot in nas povabil, naj se mu na njej pridružimo. Krščansko življenje je torej hoja za Kristusom tako na osebni kot tudi na širši, družbeni ravni.

Velika noč nas vedno ynova vabi, da poglobimo svojo vero. Gospodarska kriza, v kateri smo se znašli, nas opozarja, da v skrbi zase ne smemo nikoli pozabiti na druge. Ljubezen do Boga in do bližnjega sta najvišji zapovedi, ki se dopolnjujeta, ne pa izključujeta! Do svetovne gospodarske krize je ne nazadnje prišlo zato, ker je skrb za skupno dobro vseh nadomestila sebična želja majhne peščice ljudi po čim večjih koristih in prihodkih. Odpovedala je politika, ki mora prvenstveno skrbeti za skupno dobro vseh ljudi. Zatajili pa so tudi ljudje, od svetovnih politikov in bankirjev do poslovnežev v posameznih podjetjih. V želji po čim večjem dobičku so pozabili na pravičnost in zanemarili odgovornost.

Kaj lahko proti takšni politiki in takšni miselnosti naredimo verni ljudje? Ne smemo ostati neprizadeti. Ne smemo se predati malodušju in čakati križem rok, kaj bo prinesel jutrišnji dan. Prav tako ne smemo podžigati k maščevanju in sovražnosti. Predvsem pa ne smemo pozabiti na solidarnost. Število ljudi, ki ostajajo brez dela in službe, tudi pri nas drastično narašča. Prav tako tudi število tistih, ki se po pomoč obračajo na Karitas in Rdeči križ. Prazne police so zgovorno znamenje, da so stiske večje, kot je na voljo sredstev.

Vir: Tednik Družina, april, 2009

*Slovensk historia
eller
Europas bäst bevarade hemlighet*

Del 1 från www.slovenienhistoria.se utgår från legenden om Kung Matjaž och handlar om Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen.

Legenden om Kung Matjaž

Legenden om kung Matjaž handlar om en man, som härskade över de slovenska områdena under Karantanienens tid. Matjaž var en god kung, natt och dag fick fattiga och förtryckta komma till honom och han erbjöd dem alla hjälp och beskydd. Han lät prägla guldmynt och under hans tid som regent var det guldtider i Koroška (Kärnten).

Illustration av: Elena Hramova

Eftersom andra härskare var avundsjuka på honom för hans storhet, samlade de sina trupper gentemot honom.

Med endast hundra överlevande hjältar var han tvungen att gömma sig i grottan under Peca, som själv öppnade sig för honom och gömde honom för hans fiender. I grottan satte sig Matjaž vid bordet, de andra satte sig på marken runt honom och somnade. Legenden säger att när hans skägg växer nio varv runt bordet ska han vakna. Då kommer det framför hans grotta mitt i vintern växa upp en lind. Den kommer att blomma från midnatt till klockan ett på morgonen och sedan torka ut. Då kommer Matjaž ut med sina soldater och besegrar och tillintetgör alla sina fiender, driver bort orättvisan från världen och återtar sin post som regent över slovenerna. Så blir det åter guldtider i Koroška (Kärnten).

Det var år 745 e.Kr. som Karantanien förlorade sin fulla självständighet och hamnade under det semifeudala frankiska styrets överhöghet, som senare regerades av kung Karl den store (742 - 814, regerade under 771 - 814), därför att avarerna, som pressade på österifrån, utgjorde ett hot mot slovenerna, som sökte hjälp och bistånd hos frankerna.

Den 26 juni 1991 föddes så återigen efter en drygt tusenårig främmande överhöghet återigen slovenernas självständighet om än på kraftigt reducerat territorium. Jag ska försöka berätta slovenernas historia på samma gång så utförligt och så lättförståeligt som möjligt och börjar då med just Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen:

När Samos rike, som jag berättar om i [del 4](#), föll samman år 658 e.Kr. behöll det av slovenska befolkade området som hade sitt säte i slottet Krn, norr om dagens Celovec (Klagenfurt), och som kallades Karantanien, sin självständighet. Det sträckte sig över samma område som under romartiden kallades för *Inre Noricum* (se [del 8](#)). Man hade ett demokratiskt styrelseskick där folket valde en hertig som regerade över dem på ett sätt som i dag ter sig mycket romantiskt.

Stora Karantanien och dess regioner 952 - 1180

Han regerade endast med folkets bifall och de kunde avsätta honom

om de ville.

Hans position gick inte i arv och var gång det behövdes en ny hertig fördes denne fram av folket. Karantanerna var ett mycket stolt folk och generade sig inte över att avsätta sin hertig. Ritualen kring installationen var under sin tid utan jämförelse. Den skedde utomhus på en stor sten (hertigstenen) och sades vara bland de mest storartade ceremonierna som någonsin hade bevitnats även av högt uppsatta utomstående.

Hertigstenen till vänster

och

Hertigtronen till höger

Det var hertigen Ingo som år 790 åt världen och riket ville lämna ett monument, för att bönderna långt före adelsmännen hade lämnat hedendomen och omvänt till kristendomen. Därför förkunnade han att hädanefter skulle varje karantansk hertig innan han intog sin post och ta över tronen, få makten av bonden och offentligt lova att rikets privilegier ska bevaras.

I Koroška fanns ett bondesläkte som fortfarande under Megisers (1554/5-1619) tid kallades "hertigarna i Blažja ves" och som i evigheter hade en bestämd, berättigad och privilegierad roll i installationsriten. Om en ny hertig skulle bestiga tronen, kom en bonde ur detta släkte och satte sig på hertigstenen i riten.

Installationen på stenen skedde på det slovenska språket. När sedan hertigen satt på tronen kunde denne också anklagas, endast av en sloven/karantanier på slovenska, för att inte ha beslutat rättvist.

Påven Piccolomini (Pius II) beskrev styrelseskicket i glänsande ordalag och så spreds informationen om det över Europa och genom Jean Bodins *Les six livres de la République* (Paris 1576) kom denna även att bli en inspiration då USA:s president Thomas Jefferson författade de förenta staternas konstitution.

Ceremonin gick till så som här beskrivs:

Under slottet Krn, nära St. Peters kyrka finns det en sten; på denna sitter en fri bonde, som har rättigheten genom arv. Honom tillfaller folkets ofråntagbara rätt att invänta den nye hertigen. Denne, omgiven av adelsmän och riddare, tar av sig sina värdefulla kläder och klär sig som en bonde, dvs. i en tröja, byxor och kappa av grått tyg, skor med snören och en grå hatt. På detta vis utstyrd och med en käpp i ena handen och med den andra handen ledande en fläckig oxe och en svart och vit krigshäst anländer hertigen till Hertigstenen; efter honom kommer hela det rikt utsmyckade följet.

På stenen sitter bonden och ropar till denne på slovenska: "Vem är den, som kommer där?" Alla som står runt om svarar: "Det är landshertigen!" Därefter säger bonden: "Är han en rättfärdig domare? Ligger landet honom om hjärtat? Är han av fri börd? Vördar han och skyddar den rätta tron?" Alla svarar: "Det är han och kommer han vara!" "Med vilken rätt", frågar bonden igen, "kan han avsätta mig från denna tron?" Alla säger: "Du får sextio mynt, en fläckig oxe, en häst och kläderna som hertigen nu bär; du och ditt hus kommer att vara fria från all skatt."

Därefter reser sig bonden, berör lätt hertigens kind med sin högerhand och stiger ner från Hertigstenen, för bort de två djuren med sig och lämnar över tronen till hertigen. Hertigen ställer sig klädd som han är på den enkla stenen som bonden just har lämnat och drar sitt ljusa svärd och svingar det åt alla väderstreck medan han ger sitt ord och svär inför sitt folk att han ska vara en rättfärdig domare åt alla. Sedan tar han den grå slovenska hatten och dricker ur denna en klunk rent källvatten, såsom det är sed hos bönderna - som lärdom åt folket att vara nöjda med det som bringas av den egna jorden och inte trängta för starkt efter vin. Till slut lyfter de upp honom på en häst och leder honom tre gånger runt stenen samtidigt som de sjunger sin slovenska kirielejson för att tacka Gud för att de har fått en ny regent enligt Hans vilja. Efter detta går den tronsatte hertigen över Gosposvetskofältet till den storslagna Gosposvetskakyrkan, där en högtidlig mässa hålles och efter det äter han med sitt följe. Efter den högtidliga måltiden beger sig hertigen med sitt följe till det närliggande Svatne eller Gosposvetsko fältet under Gospa Sveta, till den särskilda Hertigtronen, där han delar ut landsfeuder och dömer i tvister.

fortsättning följer

G. A. Kos: Installation av slovenska hertigar på "Gosposvetsko polje"

Foto:

Potovanje v Vadsteno: Malmö, Landskrona, Helsingborg, Bjuv in Åstorp

Slovenci smo se dne 30. maja napotili v Vadsteno iz vseh koncev Švedske. Skupaj z mariborskim metropolitom,

nadškofom Francetom Kramberger, z našim rekt. RKC na Švedskem, Zvonetom Podvinskim in z nekaj sto rojaki s Švedske ter gosti in novinarji s Slovenije smo ob prekrasnem vremenu praznovali ta jubilej – 35 let Vadstene (1974-2009). Pri sv. Maši smo se spomnili pokojnih duhovnikov, gospoda Jožeta Flisa ter patra Janeza Sodijo, ki je bil ustanovitelj SLOVENSKIH SREČANJ v Vadsteni. G. Podvinski je pripravil nekaj mladenk na sprejem zakramenta sv. Birme, ki jim ga je

med obrednim bogoslužjem podelil nadškof Franc Kramberger. Tu je bilo srečati rojake iz Göteborga Olofströma, Stockholma, Helsingborga, Landskrona, Eskilstune, Köpinga, Malmö-ja; Bjuva, Åstorpa, Trelleborga in od druge. Iz radia Ognjišče je prvič med nas v Vadsteno prišel g. Matjaž Merljak, ki že več kot 10 let preko tedenske radijske oddaje Za Slovence po svetu in v domovini povezuje slovenske poslušalce s svežimi novicami od doma ter s poročili o pomembnejših dogodkih med rojaki po svetu. Tokrat je že tretjič prišel med nas tudi g. Ljubo Bekš, dolgoletni sodelavec v uredništvu Naša Luč. Gotovo bomo v tej reviji kmalu lahko prebrali kaj več o njegovih vtisih v Vadsteni.

Cerkev je bila dodobra napolnjena.

Lepo je bilo pogledati deklice v belih oblačilih - birmanke, slovenski par v slovenskih nošah ter nune, ki so skrbele za nabirko. Na orglah je sedela Jerica Gregorc, pri petju sta ji pomagala predvsem mož Martin in Danni Stražar, sicer pa so peli vsi zbrani in lepo je zvenelo. Marijine pesmi so donele s slovenskih grl.

Ali se med sabo še poznamo? Ja, seveda se poznamo, saj nas veliko prihaja v Vadsteno že celih 35 let. Mnogi so le malokdaj manjkali, nekateri celo nikoli. Tako se srečujemo, opazujemo, občudujemo, prepoznavamo,

pogovarjamo, našalimo se, pa tudi otožni obujamo spomine na minula leta. Veselje je pogledati slovensko mladino, ki se tudi pridruži prvi generaciji. Mnogi pa so tudi, ki jih ni več med nami, nekateri so odšli v večnost, spet drugi so se preselili v Slovenijo, nekateri pa iz zdravstvenih ali drugih vzrokov ne zmorejo v Vadsteno.

Po slovesni maši v »Klosterkyrka« smo odšli v procesiji v

spominski park, kjer lepo raste slovenska lipa

zasajena kmalu po osamosvojitvi. Zapeli smo pesem Lipa zelenela je ter odšli na samostansko dvorišče, kjer so nas postregle nune in seveda tudi članice SKM iz Göteborga, da smo romarji potešili tudi naše biološke potrebe – žejo in lakoto. Mariborski nadškof Kramberger se je zahvalil sestram za vso skrb in prijaznost, ki jo izkazujejo slovenskim romarjem že 35 let. Sonce je peklo na lepem dvorišču, vendar so Viharniki zaigrali par poskočnic, da se predstavijo. Kmalu po tretji uri smo odšli do bližnje dvorane, ki so jo rojaki iz Göteborga pripravili za nas.

V dvorani je sledil kulturni in

nenazadnje zabavni del programa. Zbrali smo se v lokalu ter se po vseh vtisih in srečanjih že nekoliko utrujeni posedli na pripravljene sedeže.

V letošnjem kulturnem delu so nastopali: vokalni trio iz Landskrone – Zvonko, Danni in Gusti; zapeli so pesem Vsi so venci veli, Danni in Gusti pa še venček slovenskih ljudskih pesmi. Nato je nastopil Viktor Semprimožnik s Cirilo Lazukič, s pesmijo pa jima je pomagal tudi g. Podvinski. Za ples je igrala glasbena skupina VIHARNIK, zvenelo je lepo, ubrano. Hvala vam!

Vse fotografije: A. Budja

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96 Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA
c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR
N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO
Barač, Pårarpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA
Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN
Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA
V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malm
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA
Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM
BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM
c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA c/o
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE
ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70__

Sončno poletje

En solig sommar

želi

önskar

Redakcija

Redaktionen

